Lage vaartkant te Etten-Leur

Inventarisatie beschermde soorten in het kader van de natuurwetgeving

G&G-rapport 2024-273

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Lage vaartkant te Etten-Leur

Inventarisatie beschermde soorten in het kader van de natuurwetgeving

F.N.M. van der Knaap

2024

Opdrachtgever

De ontwikkelingscombinatie Van Agtmaal / Maas-Jacobs

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

G&G-rapport 2024-273

Datum	11 december 2024
Versie	V2

Gecontroleerd door: F. Emmen

Titel:	Lage vaartkant te Etten-Leur
Projectcode bureau	2024-273
Projectleiding:	Ir. R. de Beer
Veldwerk:	R. van Zon, A. van den Broek, T. Neelen, M. van Straaten, A. van der Meer, V. Verbeek, F. van der Knaap
Opdracht:	RHO Adviseurs en De ontwikkelingscombinatie Van Agtmaal / Maas-Jacobs
Contactpersonen:	D. Gooijers (RHO Adviseurs) J. Stoffelen (Ontwikkelingscombinatie Van Agtmaal / Maas-Jacobs)
Akkoord voor uitgave:	Teamleider Van der Goes en Groot
Paraaf:	

De onderstaande toetsing is gebaseerd op de plannen zoals aangegeven door de opdrachtgever. Bij wijziging van plannen, werkperioden, of werkwijzen kunnen andere conclusies en aanbevelingen met betrekking tot de effecten op beschermde soorten van toepassing zijn.

De bevindingen die zijn beschreven in onderliggende ecologische beoordeling worden over het algemeen gedurende een periode van drie jaar na de verschijningsdatum van dit rapport als geldend gezien, mits omstandigheden in het beschreven gebied niet te sterk zijn gewijzigd.

Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot; opdrachtgever vrijwaart Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

NGB

Bovendijk 35-G 2295 RV Kwintsheul
Hazenkoog 35A 1822 BS Alkmaar
www.vandergoesengroot.nl

Inhoudsopgave

1 Inleiding 5
1.1 Aanleiding tot het onderzoek 5
1.2 Doel van het onderzoek 6
1.3 Ligging van het plangebied 6
1.4 Geplande werkzaamheden 7
1.5 Leeswijzer 8
2 Methode 9
2.1 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten 9
2.1.1 Huismus 9
2.1.2 Kerkuil en Steenuil 10
2.2 Amfibieën 12
2.2.1 Kamsalamander 12
2.2.2 Alpenwatersalamander 13
2.2.3 Poelkikker 13
2.3 Grondgebonden zoogdieren 14
2.4 Vleermuizen 18
2.4.1 Veldbezoeken 18
3 Resultaten broedvogels 21
3.1 Huismus 21
3.2 Kerkuil en Steenuil 21
3.2.1 Kerkuil 22
3.2.2 Steenuil 22
3.2.3 Waarneming Ransuil 22
3.2.4 Andere jaarrond beschermde soorten 23
4 Resultaten amfibieën 24
5 Resultaten Zoogdieren 25
5.1 Bunzing, Wezel en Hermelijn 25
5.2 Steenmarter 26
5.3 Eekhoorn 26
5.4 Overige (zoog)dieren 27

6 Resultaten vleermuizen 29
6.1 Gewone dwergvleermuis 29
6.2 Ruige dwergvleermuis....30
6.3 Laatvlieger 31
6.4 Rosse vleermuis....31
7 Effectbeoordeling en maatregelen 33
7.1 Grondgebonden zoogdieren 33
7.1.1 Bunzing 33
7.1.2 Steenmarter.... 33
7.1.3 Eekhoorn.... 33
7.2 Vleermuizen 34
7.3 Overige broedvogels 35
8 Zorgplicht 36
9 Conclusies en aanbevelingen 38
10 Aanbevolen en geraadpleegde literatuur 40
11 Bijlagen 42

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

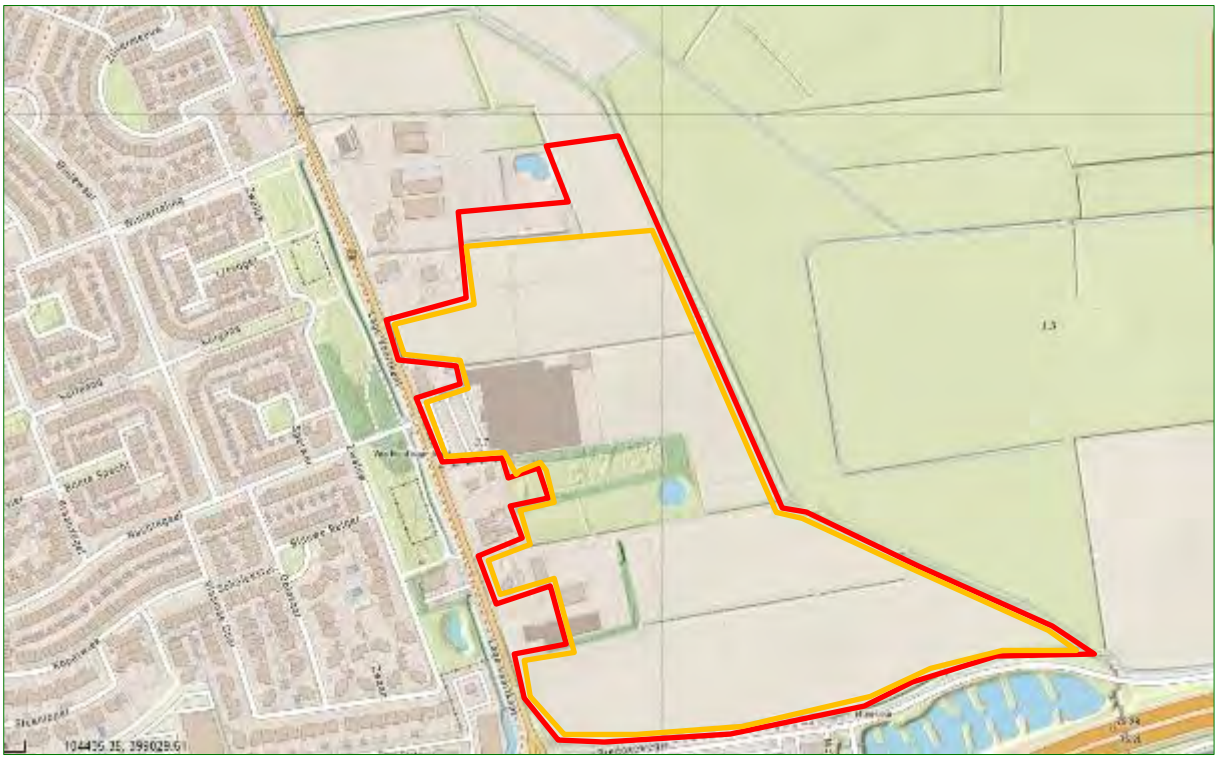
Er bestaan plannen een locatie aan de Lage Vaartkant te Etten-Leur her in te richten. Etten-Leur ligt in de gelijknamige gemeente Etten-Leur in de provincie Noord-Brabant. De bebouwing in het plangebied wordt gesloopt en er komt nieuwbouw voor in de plaats, samen met ruimte voor landschapsontwikkeling.

Het is mogelijk dat vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten, beschermde niet-vrijgestelde amfibieën of grond gebonden zoogdieren of vleermuizen verblijvend aanwezig zijn. Ook is het mogelijk dat soorten het plangebied gebruiken als onderdeel van hun leefgebied. De aanwezigheid van deze potentie is aangegeven in twee eerder uitgevoerde 'ecologische quickscans' van Econsultancy (LAUWERS, 2023) en Van der Goes en Groot (VAN DER HEIJDE EN VAN DER KNAAP, 2024).

Om dit nader te onderzoeken heeft De ontwikkelingscombinatie Van Agtmaal / Maas-Jacobs opdracht gegeven aan ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot een inventarisatie uit te voeren naar deze soorten.

Het onderzoek is uitgevoerd in de periode februari-oktober 2024. De inventarisatie is uitgevoerd door medewerkers van bureau Van der Goes en Groot. Dit rapport doet verslag van het onderzoek.

Figuur 1.
Ligging van het onderzoeksgebied (rode omlijning Werkgebied (oranje omlijning).

1.2 Doel van het onderzoek

Doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in het voorkomen en de verspreiding van Huismus, Steenuil, Kerkuil, Poelkikker, Kamsalamander, Alpenwatersalamander, vleermuizen, kleine marterachtigen en Steenmarter binnen het plangebied.

1.3 Ligging van het plangebied

In Figuur 1 is de ligging van het onderzoeksgebied aangegeven (in blauwe en rode omlijningen). Het blauw omlijnde gebied is reeds onderzocht in een eerder verschenen ecologische '*quickscan*' door Econsultancy (LAUWERS, 2023). Het rood omlijnde gebied (met deelgebied 1, 2 en 3) is tijdens een quickscan door Van der Goes en Groot onderzocht.

Het plangebied bevindt zich aan de rand van Etten-leur. Het plangebied wordt omsloten door woonwijken en landbouwgebied. Het plangebied is onderverdeeld in drie deelgebieden. Op 140 meter afstand ten zuiden van het plangebied loopt de A58, een drukke verkeersader. Op 10 kilometer afstand ten zuidoosten van het plangebied ligt Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos.

Figuur 2.
De ligging van de onderzoeksgebieden (Rode en blauwe omlijning).
Het werkgebied is aangegeven met een oranje omlijning.

1.4 Geplande werkzaamheden

Deelgebied 1 zal opnieuw worden ingericht. In de nieuwe situatie worden nieuwbouwwoningen gerealiseerd.

Het woonhuis in deelgebied 2 zal worden gesloopt en het terrein zal opnieuw worden ingericht. Op de locatie waar de huidige bebouwing staat worden nieuwbouwwoningen gerealiseerd.

Deelgebied 3 zal opnieuw worden ingericht met groen en woningen.

Deelgebied 4 (met de blauwe omlijning op de kaart) zal opnieuw worden ingericht met woningen en groen.

De ecologisch gevoelige werkzaamheden zullen bestaan uit sloop van bebouwing met benodigd hak-, breek- en zaagwerk, het verwijderen van de vegetatieve toplaag, het vergraven van de bodem en/of oevers, het mogelijk opbrengen van grond en het kappen en rooien van bomen en/of struiken.

Daarbij kunnen dieren en planten beschadigd, verwond, verdrukt of gedood worden. Ook kunnen verblijfplaatsen van dieren of groeiplekken van planten beschadigd of vernield worden.

Figuur 3.
Kaart met de toekomst plannen. De omlijning van het onderzoeksgebied is aangegeven met een rode lijn. Het werkgebied is aangegeven met een oranje lijn.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de methode van het onderzoek beschreven.

In hoofdstuk 3 en 6 worden de resultaten beschreven en wordt aangegeven welke soorten zijn aangetroffen binnen en eventueel nabij het plangebied.

In hoofdstuk 7 wordt ingeschat in hoeverre deze soorten negatieve effecten kunnen ondervinden door de uit te voeren werkzaamheden welke specifieke maatregelen eventueel noodzakelijk zijn en of een vergunning in het kader van de Ow noodzakelijk is.

In hoofdstuk 8 wordt aangegeven of soorten, waarvoor de specifieke zorgplicht van toepassing is, in het plangebied verwacht worden en wordt aangegeven welke passende maatregelen genomen moeten worden.

Ten slotte bevat hoofdstuk 9 de conclusies met noodzakelijke vervolgstappen. Indien van toepassing worden aanbevelingen gedaan.

Hoofdstuk 10 tenslotte, geeft een overzicht van de gebruikte literatuur. In de bijlages is aanvullende informatie opgenomen over de geldende wetgeving en de gebruikelijke procedures bij een vergunningsaanvraag. Eventueel zijn (indien relevant) verspreidingskaarten opgenomen.

2 Methode

2.1 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Alleen vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond zijn beschermd, zijn geïnventariseerd tijdens het onderzoek. Het betreft in dit geval de Kerkuil en Steenuil. Deze soorten kunnen gevestigd zijn in de aanwezige bebouwing in het plangebied (LAUWERS, 2023) en (VAN DER HEIJDE EN VAN DER KNAAP, 2024).

Tijdens de inventarisatie werd ook gelet op eventueel andere aanwezige jaarrond beschermde broedvogels of andere beschermde soorten.

Alle waarnemingen zijn op locatie gekarteerd. De codes zijn gestipt met behulp van een mobiele telefoon of veldtablet.

2.1.1 Huismus

Het onderzoek is uitgevoerd conform het KENNISDOCUMENT HUISMUS, VERSIE 2.1, BIJ12 februari 2023.

Het plangebied is op 10 april 2024 en 24 april 2024 bezocht om de verblijfplaatsen en terreingebruik van Huismussen te inventariseren, zie Tabel 1.

Tussen de verschillende bezoekrondes lag minimaal tien dagen. De bezoeken vonden allen plaats minimaal één uur na zonsopkomst en één uur voor zonsondergang en niet tussen 11:30 en 15:30, wanneer de activiteit soms lager is dan gedurende de ochtend- en avonduren. Twee van de rondes zijn gelopen tijdens de optimale onderzoeksperiode (1 april t/m 15 mei).

Tijdens de veldbezoeken was geen sprake van langdurig geluids-hinder, substantiële neerslag, zware bewolking en werd niet geïnventariseerd bij een windkracht hoger dan 4 Bft of te hoge- of lage temperaturen.

Door langzaam rond te lopen en te luisteren en te posten wordt duidelijk of de Huismus aanwezig is binnen het plangebied en waar deze verblijft.

Tabel 1.
Bezoeken Huismusonderzoek.

Ronde/ Datum	Tijd	Duur	Weersomstandigheden (wind, temperatuur, bewolking)
Ronde 1 10 april	8:50-09:50	1 uur	W 3 bft, 11 °C, 6/8
Ronde 2 24 april	9:15-10:15	1 uur	NW 3 bft, 6 °C, 6/8

Bij elke ronde van het onderzoek is het gehele plangebied bezocht. Tijdens het onderzoek is gebruik gemaakt van verrekijker met 8x of 10x vergroting.

Zowel nestindicatieve waarnemingen als waarnemingen van (territoriale) vogels in geschikt broedbiotoop zijn op locatie gekarteerd. De waarnemingen van de Huismus zijn zo exact mogelijk op de daadwerkelijke nestlocatie gekarteerd. Indien mogelijk werd gewacht met het stippen tot vogels op of nabij de daadwerkelijke nestplaats (zoals op dakgoten, pannendaken en naast dakkapellen) aanwezig waren.

De locaties van de stippen zijn vervolgens gebruikt om kaarten te maken. Na afloop van de bezoekrondes zijn de stippen per ronde geïnterpreteerd, handmatig geclusterd en is het aantal territoria bepaald. Hierbij is een kleinere fusieafstand van ongeveer 25 meter tussen nestindicerende waarnemingen genomen (in verband met kans op ondertellen), dan de vaste fusieafstand van 100 meter zoals bij de BMP methode van SOVON wordt gehanteerd. Bij territorium-indicerende waarnemingen is wel de vaste fusie-afstand van SOVON (100 meter) aangehouden.

De bezoekrondes zijn uitgevoerd door twee personen en duurden steeds een uur.

Ook tijdens andere onderzoeken, zoals het Uilenonderzoek, cameravallen onderzoek en vleermuisonderzoek, is gelet op de aanwezigheid van Huismussen.

2.1.2 Kerkuil en Steenuil

Kerkuil

Er zijn drie veldbezoeken afgelegd aan het plangebied in de periode begin februari tot en met half oktober waarbij is gelet op territoriaal- of nestindicerend gedrag van de Kerkuil of de jongen daarvan.

Speciale aandacht is besteed aan de geschikt geachte bebouwing binnen het plangebied. Het beste inventarisatiemoment betreft de schemer, wanneer de vogels uitvliegen. Ook overdag is gezocht in de geschikte bebouwing waarbij deze is afgezocht op sporen (krijtstrepen, plukresten, braakballen en ruiveren) of roestende vogels.

Ook tijdens alle bezoekrondes van het onderzoek naar vleermuizen is gelet op activiteit van (Kerk)uilen. Bij de rondes is gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera (Pulsar Helion XP50).

Steenuil

Er zijn drie veldbezoeken afgelegd aan het plangebied in de periode begin februari tot en met eind april waarbij is gelet op territoriaal- of nestindicerend gedrag van de Steenuil of de jongen daarvan. Speciale aandacht wordt besteed aan de geschikt geachte bebouwing en/of

kasten binnen het plangebied. Het beste inventarisatiemoment betreft de schemer als de vogels uitvliegen. De veldbezoeken zijn zo mogelijk gecombineerd met onderzoek naar de Kerkuil. Ook overdag is gezocht in de geschikte bebouwing waarbij deze is afgezocht op sporen (krijtstrepen, plukresten, braakballen en ruiveren) of roestende vogels. Omdat de Steenuil een zeer beperkte actieradius heeft rond zijn nestplaats, is ook gebruik van het plangebied als leefgebied onderdeel geweest van het onderzoek.

Ook tijdens alle bezoekrondes van het onderzoek naar vleermuizen en amfibieën is gelet op activiteit van uilen. Bij de rondes is gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera (Pulsar Helion XP50).

Figuur 4.
Bezoeken t.b.v. Kerkuil en Steenuil.

Ronde	Weersomstandigheden en bijzonderheden
1 (SU en KU) **15-02-2024**	16.40 – 19.00 uur (o.a. bezoek aan schuur) 14 graden, wind Z4, bewolkt, droog
2 (SU en KU) **12-04-2024**	20.30 22.30 uur 16 graden, wind ZW3, bewolkt, droog
3 (KU en SU) **22-04-2024**	20.50 - 22.50 uur 8 graden, wind N2, bewolkt, droog
4 (SU) **30-4-2024**	Middag (nestkast controle Steenuil) 20 graden, wind ZO3, bewolkt, droog

2.2 Amfibieën

Het doel van dit onderzoek was inzicht te krijgen in de aanwezigheid van beschermde soorten amfibieën en hun voortplantingslocaties.

In het plangebied worden de volgende soorten verwacht: Kamsalamander, Alpenwatersalamander en Poelkikker.

Voor de andere relevante soorten zijn geen recente waarnemingen bekend uit de omgeving van het plangebied en/of ontbreekt geschikt leefgebied. Tijdens de inventarisatie is ook de directe omgeving van het plangebied meegenomen en is uiteraard ook gelet op eventueel andere aanwezige beschermde amfibieën.

Het onderzoek is uitgevoerd conform de *Kennisdocumenten Poelkikker en Kamsalamander*(BIJ12, 2017). Alle waarnemingen zijn op locatie gekarteerd.

Aan de hand van waarnemingen of eventuele vangsten van amfibieënlarven en juveniele dieren kan afgeleid worden van welke soorten op welke plaatsen daadwerkelijk voortplanting heeft plaatsgevonden.

2.2.1 Kamsalamander

In mei en juli zijn in totaal vier veldbezoeken uitgevoerd waarbij amfibieënfuiken werden uitgezet om aanwezigheid en voortplanting in de aanwezige poel binnen het plangebied te kunnen vaststellen. Hiertoe werden op dezelfde dagen eveneens schepnetinventarisaties uitgevoerd (zie Tabel 2).

Voorbeeld van de gebruikte amfibiefuiken tijdens dit onderzoek.

2.2.2 Alpenwatersalamander

Het onderzoek is uitgevoerd conform de door RAVON aanbevolen onderzoeksopzet.

Aangezien de voortplantingsperiode van Alpenwatersalamander in grote lijnen overeenkomt met die van Kamsalamander kon inventarisatie van deze soort worden gecombineerd met de bezoekrondes ten behoeve van Kamsalamander. In de periode mei t/m juli is tweemaal geïnventariseerd met amfibieënfuiken en het schepnet in geschikt biotoop. Tussen beide bezoeken lag minimaal twee weken (zie Tabel 2).

Geschikt biotoop voor de soort zijn kleine, voornamelijk stilstaande niet te voedselrijke wateren, zoals greppels, bospoelen en vennen.

2.2.3 Poelkikker

In de periode mei-juli zijn twee luisterrondes uitgevoerd op kansrijke locaties. Er is geïnventariseerd bij relatief warm (>12 ºC) en vochtig weer, vanaf een uur voor zonsondergang (bij voorkeur na een droge periode).

Bij roepende koren van Groene kikkers waar minstens 25 procent roept als Poelkikker, kan de Poelkikker als aanwezig worden beschouwd (zie KENNISDOCUMENT POELKIKKER).

Tabel 2.
Bezoekdatums, onderzoeksmethode en weersomstandigheden tijdens het onderzoek naar Kamsalamander, Alpenwatersalamander en Poelkikker.

Ronde	Datum	Tijd	Type onderzoek	Weersomstandigheden (Wind (bft)/temp/neerslag)
1	9 mei 2024	11:00-15:30	Fuiken plaatsen + schepnetinventarisatie	Z1/19 °C/droog
2	9 mei 2024	21:30-23:15	luisterronde	Z1/17 °C/droog
3	10 mei 2024	8:15-10:30	Fuikencontrole + schepnetinventarisatie	ZW2/21 °C/droog
4	26 juli 2024	13:30-15:30	Fuiken plaatsen + schepnetinventarisatie	O3/22 °C/droog
5	26 juli 2024	22:00-00:30	luisterronde	O2/19 °C/droog
6	27 juli 2021	7:45-9:50	Fuikencontrole + schepnetinventarisatie	O2/20 °C/droog

Naast de inventarisatie naar roepende mannetjes is eveneens extra aandacht aan de soort besteedt tijdens de schepnetinventarisaties. Gevangen groene kikkers zijn daarbij gedetermineerd. Hierbij is gelet op de grootte, vlekjes in de iris, buikkleur, achterpootlengte en de graafknobbel.

2.3 Grondgebonden zoogdieren

Alleen grondgebonden zoogdiersoorten die onder de Omgevingswet zijn beschermd en die geen (provinciale) vrijstelling hebben, zijn geïnventariseerd tijdens het onderzoek. Het betreft in dit geval de Bunzing, Wezel en Hermelijn en Steenmarter.

Tijdens de inventarisatie is ook gelet op eventueel andere beschermde soorten. Alle waarnemingen en de locaties van geplaatste onderzoeksmaterialen zijn op locatie gekarteerd met behulp van een veldtablet.

Tabel 3.
Uitzet materialen, controle en ophalen materialen

Cameravallen, struikrover, sporenbuizen	
Uitzet materialen	21-08-2024
Controle	12-09-2024
Controle	04-10-2024
Ophalen materialen	23-10-2024

2.3.1 Bunzing, Hermelijn, Wezel

In de onderzoeksperiode is onderzocht of kleine marterachtigen Bunzing, Hermelijn, Wezel aanwezig zijn binnen het plangebied en wat de gebruiksfunctie van het plangebied is.

Het onderzoek is uitgevoerd conform het landelijke Kennisdocument ‘Kleine marterachtigen, Bunzing, Hermelijn, Wezel. Dit document is dit jaar gepubliceerd door BIJ12 en is de nieuwe landelijke richtlijn voor het uitvoeren van onderzoek naar kleine marterachtigen.

Om een beeld te krijgen van de aanwezigheid en de verspreiding van de marterachtigen is bij de inventarisatie gebruik gemaakt van de volgende onderzoeksmethoden: cameraval, struikrover en sporenbuizen. In totaal zijn vijf cameravallen, vijf struikrover, en twaalf sporenbuizen gebruikt bij dit onderzoek.

De camera, struikrover en sporenbuizen zijn verspreid geplaatst door het plangebied voornamelijk in de begroeiing en de randen van de begroeiing.

Een kaart met de locaties van de uitgezette onderzoeksmaterialen in het plangebied is opgenomen in Bijlage 1.

Er zijn vier bezoeken afgelegd aan het gebied (zie Tabel 3). Tijdens het eerste bezoek worden de onderzoeksmaterialen uitgezet. Hierbij wordt uiteraard gelet op locaties met de hoogste trefkans. Deze wordt bepaald op grond van de aanwezige biotopen, dekking, eventuele passagepunten (wissels), foerageergebieden etc.

De bezoekrondes zijn uitgevoerd op 21 augustus, 12 september, 4 oktober, 23 oktober, zie Tabel 3.

De tussenbezoeken zijn nodig voor controle van de materialen. Hierbij kunnen de sporenbuizen, indien nodig, voorzien worden van nieuw sporenpapier, het lokvoer (blikje sardines) bij de struikrovers kan worden vervangen, de camera's kunnen indien nodig bijgesteld worden, voorzien worden van nieuwe batterijen en de geheugenkaartjes kunnen worden gewisseld. Eventueel kan er bij dit bezoek ingegrepen worden als de sensor te vaak loos geactiveerd wordt door bijvoorbeeld zonlicht, schaduwen en bewegende vegetatie.

Bij de laatste ronde wordt het materiaal opgehaald waarna het beeldmateriaal en de prentenplaten tijdens een bureaustudie worden geanalyseerd.

In Figuur 3 staan de startdatum, controledata en einddatum van het onderzoek. Het materiaal heeft in totaal (minimaal) acht weken uitgestaan in het veld.

Daarnaast is tijdens de veldbezoeken in het plangebied gericht gezocht naar sporen die duiden op de aanwezigheid van marterachtigen zoals latrines, prooiresten en uitwerpselen. Met deze aanvullende waarnemingen kan mogelijk een beter beeld worden verkregen van de aanwezigheid en het terreingebruik door marterachtigen.

Steenmarter

Om een beeld te krijgen van de aanwezigheid van Steenmarter is met behulp van de drie cameravallen voorzien van lokvoer, op een geschikte locatie geprobeerd deze soorten vast te stellen.

→*https://www.zoogdiervereniging.nl/wat-we-doen/monitoring/meetprogrammas-nem/nem-verspreidingsonderzoek-bunzing-boommarter*

Als leidraad voor de cameraopstelling met het lokvoer is uitgegaan van de methode in NEM VERSPREIDINGSONDERZOEK MARTERS: INVENTARISEREN MET CAMERAVALLEN, 2022.

Hieronder wordt kort de werking van de verschillende vangtechnieken toegelicht.

<u>Cameraval</u>

De cameravallen zijn voorzien van een sensor die reageert op de combinatie van warmte en beweging. Als er een warmbloedig dier (bijvoorbeeld een zoogdier of vogel) voor de camera beweegt, begint deze met opnemen. Overdag zijn de beelden in kleur, en 's-nachts of bij te weinig licht schakelt de camera automatisch over naar een infrarood beeld. De camera maakt hierbij geen geluid en de infrarood lampjes zijn niet te zien door de dieren, waardoor de dieren niet afgeschrikt kunnen worden. De dieren blijven zich daarom natuurlijk gedragen. Als lokvoer is een blikje sardines gebruikt.

Opstelling van cameraval in het veld (archieffoto G&G).

De gebruikte losse cameravallen zijn van het type Bushnell NatureView HD Cam, model 119740. Deze camera heeft een reactie snelheid van 0,2 seconden.

Deze methode is geschikt voor alle marterachtigen (zoals Wezel, Hermelijn, Bunzing, Boommarter en Steenmarter).

<u>Struikrover</u>
De struikrover is een combinatie van een lokmiddel en een cameraval. Het is een korte PVC buis waarin een wildcamera is geplaatst met als lokmiddel een blikje sardientjes. Hiermee kunnen alle aanwezige marterachtigen in een gebied worden vastgesteld.

De gebruikte camera in de struikrover is een Browning model: BTC-5PX-1080. Deze camera heeft een reactie snelheid van 0,22 seconden.

Deze methode is geschikt voor alle marterachtigen (zoals Wezel, Hermelijn, Bunzing, Boommarter en Steenmarter).

<u>Sporenbuizen</u>
De sporenbuis is een pvc-buis 10 cm in diameter. Deze zijn vooral bedoeld om prenten van kleine marterachtigen Wezel en Hermelijn waar te nemen. In de sporenbuis ligt een plankje met in het midden een stempelkussen met inkt. Aan weerszijden van het stempelkussen liggen witte vellen sporenpapier. De Wezel (en Hermelijn) zijn van nature nieuwsgierig. Ze lopen graag in de dekking op zoek naar prooidieren en onderzoeken daarbij holen. Daarbij is het dus de bedoeling dat ze door de sporenbuizen lopen en prenten achterlaten.

De sporenbuizen worden in een raai van meerdere buizen gelegd langs lijnvormige elementen met bij voorkeur een onderlinge afstand van 10 à 15 meter.

Struikrover in het veld (archieffoto G&G).

Deze methode is met name geschikt voor Wezel. Al kan Hermelijn er ook mee worden vastgelegd. Bij het bepalen van de onderzoeks-inspanning zijn sporenbuizen niet ‘meegeteld’ omdat niet alle soorten ermee kunnen worden uitgesloten. Ze zijn ingezet om de resultaten aan te vullen en voor sommige soorten betrouwbaarder te maken.

Een sporenbuis in het veld. (archieffoto’s G&G).

2.4 Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen zijn beschermd krachtens de Ow onder het regime van de Habitatrichtlijn.

Het doel van het onderzoek is de aanwezigheid en verspreiding van vleermuizen in het plangebied in kaart te brengen. Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van richtlijnen uit het protocol voor vleermuisinventarisaties, opgesteld door het Vleermuisvakberaad (VLEERMUISVAKBERAAD, 2021).

Voorafgaand aan het onderzoek is op grond van de eerder uitgevoerde ecologische quickscan en de aanwezige biotopen nagegaan welke soorten vleermuizen redelijkerwijs of mogelijk te verwachten zijn binnen het onderzoeksgebied.

Het onderzoek is op grond daarvan in dit geval met name gericht op de algemenere gebouwbewonende soorten: Gewone dwerg-vleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger.

Vanwege de aanwezigheid een boom in het plangebied met meerdere holtes zijn ook Ruige dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Rosse vleermuis, Watervleermuis, Franjestaart, en/of baardvleermuis meegenomen in de initiële onderzoekopzet.

Uiteraard is tijdens het onderzoek ook gelet op aanwezigheid van andere soorten vleermuizen in het plangebied. Bij het aantreffen van ‘bijzondere’ soorten zoals Meervleermuis, welke mogelijk verblijvend aanwezig zijn binnen het plangebied, worden het aantal bezoekrondes en/of rondetijden aangepast op het protocol voor de desbetreffende soort.

2.4.1 Veldbezoeken

Door middel van veldonderzoek zijn de aanwezigheid en verspreiding van vleermuizen in het plangebied onderzocht. Er zijn in totaal zeven rondes uitgevoerd in de periode juni tot en met oktober 2024. Het aantal rondes is op voorhand, op grond van potentie van verwachte soorten en gebruiksfuncties bepaald.

Het plangebied kan door vleermuizen op verschillende manieren worden gebruikt, bijvoorbeeld als verblijfplaats, als (onderdeel van) een vliegroute of als foerageergebied. Deze gebiedsfuncties zijn tijdens het veldwerk onderzocht.

Tijdens de eerste ronde van het onderzoek zijn de relevante elementen, zoals (randen van) opgaande begroeiing, wateren, lijnvormige structuren en luwe en donkere terreindelen in beeld gebracht. Daarnaast zijn de aanwezige gebouwen en/of bomen geïnspecteerd op aanwezigheid van gaten, holtes, kieren en spleten.

Tijdens het onderzoek is bij mogelijke verblijfplaatsen gezocht naar gebruikssporen van vleermuizen, zoals keutels op verhardingen,

poepstrepen bij gaten, vraatresten met behulp van een sterke zaklamp.

Daarnaast is tijdens alle bezoeken van het onderzoek gekeken naar de aanwezigheid van vliegroutes en foerageergebieden in het plangebied. Deze gebruiksfuncties zijn vooral te verwachten in luwe terreindelen van het plangebied en langs lijnvormige landschaps-elementen.

Bij het bepalen en vaststellen van soorten, aantallen en terrein-gebruik van vleermuizen wordt gebruik gemaakt van batdetectors (beschikbare modellen Pettersson D240x en Echo Meter Touch Pro). Op de onderzoekslocatie was altijd visuele- en audioweergave van de opgevangen pulsen mogelijk en er was altijd de mogelijkheid geluiden en/of pulsen op te nemen met opnameapparatuur (Echo Meter Touch Pro of Batlogger M2).

Tijdens het onderzoek werd tevens gebruik gemaakt van warmtebeeld-apparatuur (Lahoux spotter Pro V). Hiermee kunnen vliegpatronen van baltsende en foeragerende dieren en eventuele vliegroutes van overvliegende vleermuizen beter in beeld gebracht worden. Ook kunnen de aanwezige aantallen vleermuizen nauwkeuriger worden ingeschat en kan in volledige donkere situaties (zoog)zwermactiviteit, late uitvliegers en terugvliegende dieren naar verblijfplaatsen worden opgemerkt zonder dat hier (kunst)licht voor nodig is. Hierdoor wordt onnodige verstoring van vleermuizen en omwonenden voorkomen.

De eerste drie kraam- en zomerrondes (KZ1 t/m KZ3) aan het begin van de zomer, zijn met name gericht geweest op het in kaart brengen van zwermactiviteit bij kraam- of zomerverblijven en in- en uitvliegende dieren. Zwermactiviteit treedt met name op aan het einde van de nacht en wordt onderzocht door op kansrijke plekken te posten en/of door in een laag tempo door het plangebied te surveilleren. Bij een avondbezoek wordt gepost op kansrijke plekken (uitvlieglocaties). De avondrondes worden vooral ingezet om de aanwezigheid en terreingebruik van Laatvlieger vast te stellen.

De laatste vier rondes (P1 t/m P4) zijn vooral gericht geweest op het vaststellen van paarverblijven en baltsactiviteit. De P1 ronde (eind augustus) is rond middernacht gelopen om baltsactiviteit van Ruige dwergvleermuis later in de nacht in beeld te brengen. P3 en P4 zijn onder andere gelopen voor paarverblijven van Franjestaart.

Vanwege de grootte van de bebouwing en het hoge aantal potentieel geschikte plekken en de positie daarvan voor met name verblijfsgebruik van vleermuizen, is het onderzoek in het voorjaar uitgevoerd door drie personen.

In het najaar is het niet noodzakelijk vanaf vaste punten het snelle uitvliegen van vleermuizen te volgen en is het onderzoek gericht op

langduriger aanwezige sociaal roepende, uit (paar)verblijf roepende, baltsende of zwermende vleermuizen waarbij een minder hoge inspanning voldoet. De najaarsrondes zijn gelopen door twee personen.

Tijdens de veldbezoeken was geen sprake van substantiële neerslag en werd er niet geïnventariseerd bij een windkracht hoger dan 4 Bft of bij temperaturen lager dan 8 °C.

Een overzicht met de datums, rondetijden, weersomstandigheden en de onderzoeksopzet van de uitgevoerde onderzoeksrondes wordt weergeven in Tabel 4.

2.4.2 Relatie met het vleermuisprotocol

Het vleermuisprotocol is een richtlijn op grond waarvan het onderzoek zo goed mogelijk is uitgevoerd. Dit houdt in dat de uiteindelijke onderzoeksopzet is gebaseerd op grond van aanwezige biotopen en potenties in het onderzochte plangebied. In het geval van het betreffende plangebied zijn de richtlijnen van het protocol geheel gevolgd.

Tabel 4.
Overzicht van de veldbezoeken ten behoeve van het vleermuisonderzoek in het plangebied per ronde ("KZ" = kraamkolonie- en zomerverblijfronde, "P" = paarverblijfronde).

Ronde/ Datum	Tijd	Duur	Weersomstandigheden (wind, temperatuur, bewolking)	Opzet
KZ1 4 juni	21:54-00:24	2,5 uur	WZW 3 bft, 17 °C, 8/8	avondbezoek kraamkolonies, zomerverblijven, terreingebruik
KZ2 23 juni	22:05-00:35	2,5 uur	NW 1 bft, 18 °C, 3/8	avondbezoek kraamkolonies, zomerverblijven, terreingebruik
KZ3 14 juli	02:37-05:37	3 uur	ZZW 2 bft, 12 °C, 5/8	ochtendbezoek kraamkolonies, zomerverblijven, terreingebruik
P1 24 aug	22:30-00:30	2 uur	ZW 3 bft, 17 °C, 8/8	avondbezoek paarverblijven, zwermen, terreingebruik
P2 18 sept	22:00-00:00	2 uur	NO 3 bft, 18 °C, 0/8	avondbezoek paarverblijven, zwermen, terreingebruik
P3 24 sept	23.00 – 01.00	2 uur	ZW 3 bft, 15 °C, 6/8	Avondbezoek Paarverblijven, zwermen, terreingebruik
P4 14 okt	22:00 – 00.00	2 uur	O 2 bft, 10 °C, 7/8	Avondbezoek Paarverblijven, zwermen, terreingebruik

3 Resultaten broedvogels

3.1 Huismus

In en rond het plangebied en de directe omgeving daarvan werden in het geheel geen Huismussen gehoord of gezien. Ook de vele huismusnestkasten op het erf van Lage vaart 23 zijn ongebruikt door Huismus.

Omdat de soort niet is aangetroffen in het plangebied en de omgeving daarvan is geen aparte verspreidingskaart gemaakt.

Huismusnestkasten op de schuur van Lage vaart 23.

3.2 Kerkuil en Steenuil

Schuur Lage Vaartkant nr. 23: Bij het eerste bezoek is de schuur behorende bij woonhuis Lage Vaartkant nr. 23 onderzocht. Deze schuur werd in de quickscan genoemd als mogelijk verblijf voor uilen i.v.m. een gecreëerde invliegopening in de nok. Deze invliegopening bleek na inspectie bedoelt voor duiven. De zolder was ingericht als duiventil en was afgerasterd met kippengaas. Binnen de zolder waren geen kunstnestkasten aanwezig die kunnen dien voor uilen om in te broeden. Daarnaast zijn geen sporen gevonden zoals braakballen, prooiresten of veren die afkomstig kunnen zijn van Kerkuil of Steenuil.

Schuren Lage Vaartkant nr. 25: Ook de open loodsen op het erf van Lage vaart nr. 25 zijn geïnspecteerd om de aanwezigheid van uitwerpselen, braakballen, veren, prooiresten en andere mogelijke sporen. In de schuren zijn geen sporen aangetroffen van Kerkuil of Steenuil.

Steenuilnestkast Lage Vaartkant 7B: De Steenuilnestkast op het erf van het hoveniersbedrijf is tijdens de ronde op 30 april geopend om te zien of deze in gebruik was bij Steenuil. In de nestkast waren geen bewoningssporen van Steenuil aanwezig. In de nestkast was een klein rond nestje van mossen aanwezig dat kan worden toegeschreven aan een Bosmuis.

3.2.1 Kerkuil

Tijdens de bezoeken na zonsondergang is o.a. een Kerkuil waargenomen. Het dier foerageerde op 22 april 2024 rond 22.15 uur circa 15 minuten in het plangebied. De uil vloog jagend op ca. 3 meter hoogte over het velden en akkers achter Lage Vaartkant 7B (hoveniersbedrijf), Lage Vaartkant 9 en Lage Vaartkant 11 (tuincentrum). Na dit kwartier vloog de uil het plangebied uit in noordoostelijke richting. Tijdens de andere bezoeken zijn geen Kerkuilen waargenomen.

Op het erf van de hovenier (Lage Vaartkant 7B) zijn twee kerkuilnestkasten aanwezig. Eén kast in een halfopen kapschuur en de tweede aan de buitenzijde van deze zelfde schuur. Deze twee kasten hangen buiten het plangebied en zijn niet onderzocht. De twee kerkuilnestkasten liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Daarnaast zal het plangebied geen essentieel onderdeel van het leefgebied van Kerkuil uitmaken omdat de weilanden en akkers geen hele hoge dichtheden van muizen herbergen door de vele werkzaamheden die er plaatsvinden, zoals het ploegen van het land. Daarnaast heeft een Kerkuil een grote actieradius waarbinnen deze foerageert.

In de bijlage is een kaart opgenomen van de locatie van de foeragerende kerkuil en de locaties van de twee Kerkuil nestkasten.

3.2.2 Steenuil

In en rond het plangebied en de directe omgeving daarvan werd in het geheel geen Steenuil gehoord of gezien. Ook zijn geen sporen aangetroffen die op de aanwezigheid van Steenuil kunnen duiden.

Omdat de soort niet is aangetroffen in het plangebied en de omgeving daarvan is geen aparte verspreidingskaart gemaakt.

3.2.3 Waarneming Ransuil

Tijdens het vleermuisonderzoek is op 23 juni 2024 om 22.54 uur een Ransuil waargenomen in het plangebied. De waarneming betrof een ter plaatse jagende adult vogel.

Het nest in het plangebied (zie quickscan VAN DER HEIJDE & VAN DER KNAAP, 2024) was in gebruik bij een Ekster. Een broedgeval van Ransuil binnen het plangebied kan hiermee worden uitgesloten.

3.2.4 Andere jaarrond beschermde soorten

Buizerd en Ooievaar zijn alleen een enkele keer overvliegend waargenomen. Deze soorten hebben geen binding met het plangebied.

4 Resultaten amfibieën

In het plangebied zijn drie soorten amfibieën vastgesteld, namelijk: Kleine watersalamander, Bruine kikker en Bastaardkikker. Beschermde soorten als Kamsalamander, Alpenwatersalamander en Poelkikker werden niet waargenomen in het plangebied. Gezien het ontbreken van deze beschermde soorten in het plangebied is van de inventarisatie naar amfibieën geen verspreidingskaart opgenomen in de bijlagen.

De meeste amfibieën werden waargenomen in en rond de centraal gelegen poel in het plangebied. In deze poel zijn ook de amfibiefuiken geplaatst omdat zich hier de hoogste potenties voor voortplantings-water voordoen. Deze poel kan echter niet worden gezien als optimaal voortplantingswater voor amfibieën omdat deze voor het grootste deel is dichtgegroeid met riet. Hierdoor ontvangt de poel zeer weinig zoninstraling, iets wat erg belangrijk is voor een geschikt voortplantingswater voor amfibieën. Een soort als de Kleine watersalamander stelt weinig eisen aan het voortplantingswater en kan de poel wel als zodanig gebruiken wat blijkt uit de vangsten van mannetjes in paringskleed en enkele larven.
De overige wateren in het plangebied bestaan vooral uit sloten. Deze sloten zijn erg arm aan amfibieën, Bruine kikkers werden waargenomen in enkele geïsoleerde sloten waarbij ook sprake bleek van voortplanting gezien de aanwezigheid van larven.
De schepnetinventarisaties in de centraal gelegen poel in de maand mei leverde vangsten op van groene kikkers, determinatie wees uit dat het hier ging om Bastaardkikkers. Deze subadulte dieren bleken niet meer aanwezig tijdens de inventarisaties in juli.

Mannetje van Kleine watersalamander in paringskleed en subadulte Bastaardkikker zijn twee van de drie soorten vastgestelde amfibieensoorten in het plangebied.

5 Resultaten Zoogdieren

5.1 Bunzing, Wezel en Hermelijn

In het plangebied is Bunzing meerdere keren vastgelegd op alle vijf de cameravallen in het plangebied. Gezien de meerdere waarnemingen maakt het plangebied onderdeel uit van het leefgebied van een Bunzing. Wezel en Hermelijn zijn niet vastgelegd tijdens het onderzoek.

Op het sporenpapier van de sporenbuizen zijn alleen prenten van muizen aanwezig. Er zijn geen prenten van kleine marterachtigen. aangetroffen.

Tabel 5.
Resultaten sporenbuizen Lage vaartkant.

	resultaat tussenronde (prenten)
sporenbuis A	-
sporenbuis B	muis
sporenbuis C	muis
sporenbuis D	-
sporenbuis E	-
sporenbuis F	muis
sporenbuis G	muis
sporenbuis H	-
sporenbuis I	muis
sporenbuis J	muis
sporenbuis K	muis
sporenbuis L	muis

In het plangebied zijn geen aanvullende waarnemingen gedaan zoals keutels, latrines of prooiresten van, niet vrijgestelde, grondgebonden zoogdiersoorten.

De tabellen met waarnemingen (van o.a. Bunzing) op cameravallen en struikrovers zijn opgenomen in de bijlage. In de bijlage is tevens

Bunzing op camera 2.

Bunzing op camera 5.

Bunzing op cameraval 5.

Bunzing op camera 3.

Steenmarter op camera 1.

Steenmarter op camera 2.

een verspreidingskaart opgenomen met de locaties waar deze soort is vastgelegd.

5.2 Steenmarter

In het plangebied is Steenmarter meerdere keren vastgelegd op cameravallen. Op cameraval 1 en 2 op het erf van Lage vaartkant 25 en op het erf van de Hovenier (Lage vaartkant 7B). Gezien de meerdere waarnemingen maakt het plangebied onderdeel uit van een leefgebied van een Steenmarter.

De tabellen met waarnemingen (van o.a. Steenmarter) op cameravallen en struikrovers is opgenomen in de bijlage. In de bijlage is tevens een verspreidingskaart opgenomen met de locaties waar deze soort is vastgelegd.

5.3 Eekhoorn

In het plangebied is enkele malen een Eekhoorn vastgelegd op een cameraval. De beelden zijn gemaakt op camera 5 op het erf van de Hovenier (Lage vaartkant 7B). Het betreft één of twee bezoeken die de Eekhoorn heeft gebracht voor deze camera.

Eekhoorn op camera 5.

Eekhoorn op camera 5.

De tabellen met waarnemingen (van o.a. Eekhoorn) op cameravallen en struikrovers is opgenomen in de bijlage. In de bijlage is tevens een verspreidingskaart opgenomen met de locaties waar deze soort is vastgelegd.

5.4 Overige (zoog)dieren

Op de cameravallen en de struikrover zijn verschillende diersoorten vastgelegd. Er is een overzicht gemaakt welke dieren voor de camera zijn verschenen. Het aantal foto's dat gemaakt is van een bepaald dier geeft een indicatie van de hoeveelheid activiteit van die betreffende soort in het plangebied. Het aantal waarnemingen geeft geen indicatie over het aantal individuen van de soorten binnen het plangebied omdat de kans bestaat op dubbeltellingen. Deze twee tabellen zijn opgenomen in de bijlage.

Tijdens een van de rondes is een Ree verblijvend in het plangebied waargenomen. Het dier had zich verstopt in de bosschage in het plangebied.

Twee vossen op cameraval5.

Vos op cameraval 5.

Verblijfplaatsen

Met het cameravalonderzoek zijn o.a. Bunzing, Steenmarter en Eekhoorn vastgesteld in het plangebied. Met een cameravalonderzoek kan de aanwezigheid of afwezigheid van soorten in het plangebied worden aangetoond. Met dit type onderzoek kan echter geen informatie worden verkregen over de exacte verblijfplaats van deze soorten. Het plangebied is qua biotoop het meest geschikte terrein in de directe omgeving van het plangebied. Rondom het plangebied zijn weilanden en akkers aanwezig waar verblijfplaatsen niet direct verwacht worden, dit zelfde geld voor de naastgelegen woonwijk. Hierdoor is het aannemelijk dat de vastgelegde soorten (Steenmarter, Bunzing en Eekhoorn) hun verblijfplaats hebben binnen het plangebied.

6 Resultaten vleermuizen

In het plangebied zijn vier soorten vleermuizen vastgesteld. In Tabel 6 worden de soorten en bijbehorende indicatie van de aantallen en gebruiksfuncties weergeven.

Tabel 6.
Vastgestelde soorten vleermuizen met bijbehorende indicatie van de aantallen en gebruiksfuncties binnen het plangebied (zv = zomerverblijf, kv = kraamverblijf, pv = paarverblijf, wv = winterverblijf. Achter het type verblijf het aantal vleermuizen dat gebruik maakt van het verblijf).

Soort	Aantal (indicatie)	Aantal verblijven	Foeragerend	Vliegroute
Gewone dwergvleermuis	tiental	geen	ja	nee
Ruige dwergvleermuis	enkele	geen	ja	nee
Laatvlieger	enkele	geen	ja	nee
Rosse vleermuis	enkele	geen	ja	nee

De relevante verspreidingskaarten van de aangetroffen vleermuizen staan in Bijlage 1.

Er werden overvliegende en foeragerende vleermuizen waargenomen. Verblijfplaatsen in bomen en/of gebouwen zijn niet vastgesteld binnen het plangebied.

Per soort wordt hieronder het voorkomen van de aangetroffen vleermuizen in het plangebied kort toegelicht en wordt de leefwijze van de waargenomen vleermuizen in Nederland geschetst.

6.1 Gewone dwergvleermuis

In het plangebied werd de Gewone dwergvleermuis in meerdere terreindelen verspreid aangetroffen. Er werden geen gebouwgerichte activiteiten van vleermuizen vastgesteld.

De begroeiing, wateren en luwe terreindelen in de directe omgeving van het plangebied werden gedurende de onderzoeksperiode regelmatig gebruikt door foeragerende vleermuizen. Soms waren dieren langere tijd aanwezig.

Gezien de aanwezige foerageermogelijkheden voor deze soort buiten het plangebied, is het plangebied wat betreft foerageergebied geen ‘essentieel’ deel van het leefgebied van de Gewone dwergvleermuis.

Er werden geen bijzondere gerichte verplaatsingen opgemerkt van Gewone dwergvleermuis die zouden kunnen wijzen op een belangrijke vliegroute.

Algemeen
De Gewone dwergvleermuis is veruit de meest verspreide en talrijkste vleermuissoort in Nederland. Deze soort verblijft hoofdzakelijk in gebouwen. Gedurende het hele jaar worden vooral van buiten toegankelijke spouwmuren en besloten ruimtes achter betimmeringen, daklijsten en dakpannen gebruikt.

Nachtelijk zwermgedrag rond een verblijfplaats gedurende het voorjaar en zomer duidt op de aanwezigheid van kraamkolonie.

Door de verborgen leefwijze gedurende de winterperiode zijn overwinterende dieren, die zich dan meestal in kleinere groepen ophouden, vaak onvindbaar. Een sterke aanwijzing voor dergelijke winterverblijven is het voorkomen van zogenaamde middernacht-zwermactiviteit in de periode augustus tot medio september.

Daarnaast is gedurende de baltsperiode in de nazomer en herfst sprake van paargezelschappen die rond paarverblijfplaatsen kunnen worden waargenomen. Sociaal roepende vleermuizen worden ook vaak vliegend waargenomen verder weg van hun verblijfplaats en zijn in veel gevallen niet direct aan een paarverblijfplaats te koppelen.

Foerageergebieden bevinden zich overwegend in besloten tot halfopen landschap binnen enkele kilometers van de verblijfplaatsen. Het foerageergebied wordt via vaste, veelal beschutte vliegroutes bereikt, zoals bomenlanen, watergangen of langs bebouwing.

6.2 Ruige dwergvleermuis

In het plangebied werd een Ruige dwergvleermuis aangetroffen. De soort is gehoord in ronde KZ1. De soort werd alleen foeragerend gezien zonder dat aanwijzingen werden verkregen dat de vleermuizen binding hadden met bebouwing in het plangebied.

Vanwege het beperkte gebruik van het plangebied en omdat geen waarnemingen werden gedaan die duiden op belangrijk binding van de soort aan het plangebied, is geen aparte verspreidingskaart opgenomen.

Algemeen
De Ruige dwergvleermuis is een algemene soort in Nederland, met name ten noorden van de grote rivieren. De soort gebruikt zeer uiteenlopende (vaak tijdelijke) verblijfplaatsen, zoals boomholten, spleten tussen boomschors, nestkasten, spouwmuren en kelders.

Hoewel de soort in Nederland jaarrond aanwezig is, bevinden kraamkolonies zich vooral in Noord- en Oost-Europa. In Nederland is slechts eenmaal een kraamkolonie aangetroffen. De hoogste aantallen worden waargenomen in het najaar en de herfst. Tussen augustus en september trekken de dieren uit Midden- en Oost Europa richting het zuidwesten om onder andere in Nederland te

paren en overwinteren. Bij deze jaarlijkse migratie worden afstanden tot 2000 kilometer afgelegd.

Foerageer- en leefgebied zijn zeer divers, maar de hoogste dichtheden bevinden zich in bossen en lommerrijke gebieden. Net als de Gewone dwergvleermuis maakt de Ruige dwergvleermuis gebruik van beschutte landschapslijnen als vliegroute tussen verblijven en foerageergebieden.

6.3 Laatvlieger

In het plangebied een foeragerende Laatvlieger opgemerkt. De waarneming werd gedaan tijdens ronde KZ2. Er werden geen aanwijzingen verkregen dat de vleermuis binding had met de bebouwing in het plangebied.

Vanwege de lage aantallen waarnemingen wordt het plangebied niet gezien als (onderdeel van) een essentieel foerageergebied voor de soort.

Vanwege het beperkte gebruik en omdat geen waarnemingen werden gedaan die duiden op belangrijk binding van de soort aan het plangebied, is geen aparte verspreidingskaart opgenomen.

Algemeen
De Laatvlieger komt in ons land algemeen verspreid voor rond dorpen in veenweidegebieden, parken, tuinen en stadsranden. Laatvliegers in Nederland verblijven uitsluitend in gebouwen en hebben daarbij sterke voorkeur spouwmuren en gesloten ruimtes achter randpannen en loodslabben.

Een kraamkolonies van de Laatvlieger gebruikt veelal een netwerk van verblijven, waarbij relatief vaak van plaats wordt gewisseld. Voor zover bekend leven mannetjes vrijwel het gehele jaar solitair. Overwinterende dieren worden zelden aangetroffen. Verondersteld wordt dat Laatvliegers in kleine groepen overwinteren, mogelijk in dezelfde gebouwen als waarin zich de zomerverblijven bevinden.

Laatvliegers foerageren na het uitvliegen eerst kort in sociale groepen nabij de verblijfplaatsen. Daarna zoeken ze afzonderlijk de open jachtgebieden op. Deze liggen veelal in kleinschalig agrarisch gebied dat rijk is aan vochtige graslanden. Hierbij kunnen relatief grote afstanden worden afgelegd. Anders dan bij dwergvleermuizen maken laatvliegers minder gebruik van landschapselementen voor hun vliegroutes.

6.4 Rosse vleermuis

In het plangebied werd de Rosse vleermuis slechts incidenteel waargenomen. De soort is éénmaal waargenomen tijdens ronde KZ2. De soort werd foeragerend gehoord. Vanwege de lage aantallen

waarnemingen wordt het plangebied niet gezien als (onderdeel van) een essentieel foerageergebied voor de soort.

Vanwege het beperkte gebruik en omdat geen waarnemingen werden gedaan die duiden op belangrijk binding van de soort aan het plangebied, is geen aparte verspreidingskaart opgenomen.

Algemeen
De Rosse vleermuis is in Nederland een uitgesproken boom-bewonende soort en komt algemeen voor in bosrijke gebieden en oudere stadsparken.

De kraamkolonies, die regelmatig bestaan uit meer dan honderd vrouwtjes, gebruiken een netwerk van boomholten waar de dieren regelmatig tussen verplaatsen. In de zomerperiode verblijven de mannetjes in kleine groepen.

De baltsperiode vindt in de nazomer plaats, waarbij de mannetjes een territorium bij een boomholte verdedigen. Hier worden dan met enkele vrouwtjes paargezelschappen gevormd. In het najaar worden ook wel alternatieve verblijfplaatsen zoals vleermuiskasten gebruikt. Winterverblijven kunnen zich in dikke bomen bevinden met diep uitgerotte holtes, maar worden in ons land niet vaak aangetroffen.

Rosse vleermuizen jagen bij voorkeur op grote hoogte boven open gebieden zoals bosranden, grasland, meren en moerassen. Foerageergebieden en verblijfplaatsen kunnen relatief ver uit elkaar liggen. Vliegroutes tussen deze gebieden lijken nauwelijks gebonden aan landschapselementen en worden op grote hoogte overbrugd.

7 Effectbeoordeling en maatregelen

De aanwezigheid van grondgebonden zoogdieren in het plangebied of de directe omgeving daarvan kan van invloed zijn op de verdere procedure. De effecten die kunnen optreden bij de geplande werkzaamheden worden hieronder beschreven. Voorts zal worden aangegeven welke maatregelen kunnen worden genomen om effecten te voorkomen of te minimaliseren.

7.1 Grondgebonden zoogdieren

7.1.1 Bunzing

Het plangebied maakt een essentieel onderdeel uit van het leefgebied van een Bunzing. Indien werkzaamheden worden verricht binnen het plangebied, dient een plan van aanpak gemaakt te worden waarin mitigerende en compenserende maatregelen worden beschreven om negatieve effecten die kunnen optreden teniet te doen. Dit plan dient te worden ingediend in het kader van een vergunningsaanvraag Ow. Wanneer voldoende compenserende en/of mitigerende maatregelen worden getroffen en een geldig belang uit de Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn aanwezig is, wordt door de provincie een vergunning afgegeven. Zie ook Bijlage 9.4.1.

7.1.2 Steenmarter

Het plangebied maakt een essentieel onderdeel uit van het leefgebied van een Steenmarter. Indien werkzaamheden worden verricht binnen het plangebied, dient een plan van aanpak gemaakt te worden waarin mitigerende en compenserende maatregelen worden beschreven om negatieve effecten die kunnen optreden teniet te doen. Dit plan dient te worden ingediend in het kader van een vergunningsaanvraag Ow. Wanneer voldoende compenserende en/of mitigerende maatregelen worden getroffen en een geldig belang uit de Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn aanwezig is, wordt door de provincie een vergunning afgegeven. Zie ook Bijlage 9.4.1.

7.1.3 Eekhoorn

In het plangebied is Eekhoorn vastgesteld. Ondanks het geringe aantal waarnemingen moet er van uitgegaan worden dat deze soort leeft in het plangebied. Dit omdat het omliggend gebied (woonwijk en akkers) ongeschikter is voor de soort dan het plangebied zelf.

Indien werkzaamheden worden verricht binnen het plangebied, dient een plan van aanpak gemaakt te worden waarin mitigerende en compenserende maatregelen worden beschreven om negatieve effecten die kunnen optreden teniet te doen. Dit plan dient te worden ingediend in het kader van een vergunningsaanvraag Ow. Wanneer voldoende compenserende en/of mitigerende maatregelen

worden getroffen en een geldig belang uit de Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn aanwezig is, wordt door de provincie een vergunning afgegeven. Zie ook Bijlage 9.4.1.

7.2 Vleermuizen

Foerageergebied
Het foerageergebied van vleermuizen binnen het plangebied maakt slechts een klein deel uit van een veel groter foerageergebied en is geen ‘essentieel’ deel van het leefgebied. De vleermuizen kunnen derhalve uitwijken.

7.3 Overige broedvogels

In het plangebied zijn geen vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten aanwezig. In het plangebied kunnen wel vogelsoorten met niet-jaarrond beschermde nesten tot broeden komen.

Dergelijke vogelnesten kunnen worden verstoord of vernield bij ecologisch gevoelige werkzaamheden zoals het slopen van bebouwing, diverse graafwerkzaamheden, het verwijderen van de vegetatieve toplaag en het kappen en rooien van bomen en struiken,

Men dient deze activiteiten waarbij nesten verstoord of vernield kunnen worden daarom buiten het broedseizoen plaats te doen vinden, dus niet van grofweg 15 maart tot 15 juli. Deze periode is afhankelijk van bijvoorbeeld het weer en de betrokken soorten. (denk ook aan soorten die in bebouwing kunnen broeden als Kauw, Zwarte roodstaart (op erf van Lage Vaartkant nr 25, zingend), Witte kwikstaart, Koolmees, Winterkoning). Als onverhoopt buiten deze periode vogels broedend aanwezig zijn, dienen werkzaamheden plaatselijk te worden uitgesteld.

Wanneer toch in het broedseizoen gewerkt gaat worden is het mogelijk, voorafgaand aan het broedseizoen of voorafgaand aan de vestiging van broedvogels, het plangebied ongeschikt te maken als (nog) geen nesten aanwezig zijn.

Kauwen broeden in schoorsteen van af te breken huis.

Kauwen broeden in schoorsteen van Lage Vaartkant nr 17 net buiten plangebied.

8 Zorgplicht

Voor alle in het wild levende soorten en hun leefomgeving geldt de *algemene zorgplicht* (zie Bijlage 9.1.1). Voor soorten die kwetsbaar of bedreigd zijn en vallen onder de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, nationaal beschermde soorten en voor soorten die opgenomen zijn op de Rode lijsten, geldt de *specifieke zorgplicht*. Ook natuurlijke habitats of belangrijke leefgebieden van deze soorten vallen onder de specifieke zorgplicht (zie Bijlage 9.1.1).

In het plangebied vastgestelde soorten die vallen onder de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en nationaal beschermde soorten worden besproken in hoofdstuk 3 en hoofdstuk 6. Daarnaast kunnen mogelijk soorten in het plangebied voorkomen welke genoemd worden op de Rode Lijsten. Aangezien natuurlijke habitats en belangrijke leefgebieden voor deze soorten ook vallen onder de specifieke zorgplicht en deze onder de geplande werkzaamheden worden aangetast, wordt hier ook rekening mee gehouden bij de hieronder beschreven maatregelen.

Met behulp van passende preventieve maatregelen in het plangebied kunnen negatieve gevolgen voor soorten worden voorkomen of beperkt:

- ♣ Alle aanwezige bebouwing, vegetatie of bodemmateriaal moet gefaseerd verwijderd worden. Dit geeft bodembewonende dieren de kans om het plangebied te ontvluchten en een alternatief leefgebied te benutten in de (directe) omgeving.
- ♣ Groenvoorzieningen moeten tijdens de werkzaamheden en het (tijdelijk) opslaan van machines en materialen zoveel mogelijk worden ontzien. Bij het werk kunnen zo klein mogelijke werkbreedtes gebruikt worden. Tevens kan men steeds dezelfde bouwwegen en paden voor zowel vervoer, aanvoer en afvoer gebruiken.
- ♣ Bij ecologisch gevoelige werkzaamheden moet richting te behouden leefgebied van fauna gewerkt worden zodat dieren niet ingesloten raken en een grotere kans hebben het werkgebied te ontvluchten. Om negatieve effecten voor grondgebonden fauna te verminderen kan de vegetatie eerst 10 centimeter worden afgemaaid waarna het perceel een nacht met rust gelaten wordt voordat de vegetatie volledig verwijderd wordt.
- ♣ Bij ecologisch gevoelige werkzaamheden kan zoveel mogelijk van bestaande paden gebruik gemaakt worden of kunnen nieuw gecreëerde paden herhaaldelijk gebruikt worden om insporing en potentiële verstoring van dieren en planten te beperken.
- ♣ Bij ecologisch gevoelige werkzaamheden kan zodanig gewerkt worden dat de meest gevoelige periodes van te verwachten

soorten (vooral voortplantings- en winterrustperiodes) vermeden worden.

- ♣ Bij de werkzaamheden moet voorkomen worden dat ’s nachts met sterke bouwverlichting wordt gewerkt om verstoring van nachtactieve fauna te beperken.
- ♣ Om schade aan vissen en amfibieën te beperken moeten de werkzaamheden aan wateren en oevers zoveel mogelijk worden uitgevoerd in de periode augustus tot en met oktober in verband met de voortplantings- en winterrustperiode van deze soorten.
- ♣ Om vissen en amfibieën te verdrijven uit te dempen wateren dient van ‘dicht’ naar ‘open’ gewerkt te worden en geen dieren in te sluiten. Als dit niet mogelijk is kunnen dieren weggevangen worden door wateren af te dammen en het waterniveau te verlagen. Deze dieren kunnen vervolgens worden overgebracht naar geschikte wateren in de nabije omgeving.

9 Conclusies en aanbevelingen

Tijdens de inventarisatie zijn in het plangebied Kerkuil, Ransuil, Bunzing, Steenmarter, Eekhoorn en vier soorten vleermuizen aangetroffen (zie Tabel 7).

Huismus, Steenuil, Kamsalamander, Alpenwatersalamander, Poelkikker, Wezel en Hermelijn konden niet worden vastgesteld.

Tabel 7.
Aangetroffen beschermde soorten met vastgestelde gebruiksfuncties binnen het plangebied.

Vogels					
	Aanwezig	**Verblijf (aantal)**	**Essentieel leefgebied**		
Kerkuil **Ransuil**	ja ja	nee nee	nee nee		
Grondgebonden zoogdieren					
Bunzing **Steenmarter** **Eekhoorn**	ja ja ja	mogelijk mogelijk mogelijk	ja ja ja		
Vleermuizen					
	Verblijf (aantal, type)	**Foerageer-gebied**	**Essentieel foerageer-gebied**	**Vliegroute**	**Essentiële vliegroute**
Gewone dwergvleermuis **Ruige dwergvleermuis** **Laatvlieger** **Rosse vleermuis**	nee nee nee nee	ja ja ja ja	nee nee nee nee	nee nee nee nee	nee nee nee nee

- In het plangebied is Bunzing, Steenmarter en Eekhoorn vastgesteld. Er dient een plan van aanpak gemaakt te worden waarin mitigerende en compenserende maatregelen worden beschreven om negatieve effecten die kunnen optreden teniet te doen. Dit plan dient te worden ingediend in het kader van een vergunningsaanvraag Ow. Wanneer voldoende compenserende en/of mitigerende maatregelen worden getroffen en een geldig belang uit de Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn aanwezig is, wordt door de provincie een vergunning gegeven. Zie ook Bijlage 9.4.1
- In het plangebied komen geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen van vogels voor. In het plangebied kunnen wél broedvogels met niet-jaarrond beschermde nesten voorkomen. Voor de ver-

wachte aanwezige broedvogels dienen werkzaamheden waarbij nesten vernield of verstoord kunnen worden, buiten het broedseizoen plaats te vinden. Een vergunning is voor broedvogels dan niet nodig. Het broedseizoen duurt ruwweg van half maart tot eind juli.

- ♣ In het plangebied zijn alleen overvliegende en foeragerende vleermuizen waargenomen. Verblijfplaatsen van vleermuizen konden niet worden vastgesteld in het plangebied. Rondvliegende vleermuizen met sociale geluiden vertoonden geen gebouw gebonden activiteit en konden niet aan aanwezige bebouwing worden gekoppeld.
- ♣ Het foerageergebied voor vleermuizen binnen het plangebied maakt slechts een klein deel uit van een veel groter foerageergebied en is geen 'essentieel' deel van het leefgebied. De vleermuizen kunnen derhalve uitwijken.
- ♣ Teneinde het naleven van de algemene en specifieke zorgplicht voor kwetsbare en bedreigde soorten kan men gebruikmaken van genoemde passende preventieve maatregelen (zie hoofdstuk 8).

10 Aanbevolen en geraadpleegde literatuur

BARATAUD, M., Y. TUPINIER, H. LIMPENS & A C. BETAIN, 2015. *Acoustic Ecology of European Bats. Biotope editions, Publications scientifiques du muséum*. ISBN 9782366621440.

BIJ12, *Kennisdocument kleine marterachtigen, Bunzing – Hermelijn – Wezel.* Bij12, Utrecht.

BIJLSMA, R.G., HUSTINGS F. & C.J. CAMPHUYSEN, 2001. *Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2).* GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.

BRIGGS, B. & D. KING, 1998. *The Bat Detective. A fieldguide for bat detection.* Stag Electronics, West Sussex.

BROEKHUIZEN, S. D. KLEES, G. MUSKENS. 2010. *Steenmarter*, KNNV uitgeverij, Zeist.

BROEKHUIZEN, S., B. HOEKSTRA, V. VAN LAAR, C. SMEENK & J.B.M. THISSEN (RED.), 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren.* 3e herziene druk. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

DIEPENBEEK, A. VAN. 1999. *Veldgids diersporen*, KNNV uitgeverij, Zeist.

DIETZ, C., A. KIEFFER, 2017. *Veldgids Vleermuizen van Europa.* KNNV Uitgeverij. Zeist.

DIJK A.J. VAN & A. BOELE, 2011. *Handleiding SOVON Broedvogel-onderzoek.* SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

GRIMMBERGER, E., 2001. *Gids van de Vleermuizen van Europa.* Tirion uitgevers B.V., Baarn.

HIJEDEN, VAN DER EN F.N.M. VAN DER KNAAP, 2024. *Lage vaartkant te Etten-Leur, Toetsing in het kader van de natuurwetgeving.* G&G-rapport QS2024-179. Van der Goes en Groot, Kwintsheul.

HUSTINGS F., BORGGREVE C., VAN TURNHOUT C. & THISSEN J. 2004. *Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria*. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

KAPTEYN, K., 1995. *Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding.* Provincie Noord-Holland, Noordhollandse Zoogdierstudiegroep, Het Noordhollands Landschap, Haarlem.

KWAK, R. VAN, BEUSEKOM, R. VAN, FOPPEN, R., LOUWE KOOIJMANS, J. & DE PATER, K. 2018. *Bedreigde vogels van Nederland. Vogels van de Rode Lijst in hun leefgebied*. KNNV uitgeverij, Zeist.

LA HAYE, M., V. DIJKSTRA, K. VAN VEEN, *NEM verspreidingsonderzoek Marters: inventariseren met cameravallen.* versie 11 juli 2022. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

LAUWERS, A., 2023. *Rapportage quickscan Wet natuurbescherming Lage Vaartkant 11 e.o., Etten-Leur*. Rapportnr. 21338.001. Econsultancy, Rotterdam.

LIMPENS, H., K. MOSTERT & W. BONGERS (RED.), 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen: onderzoek naar verspreiding en ecologie.* KNNV Uitgeverij, Utrecht.

SIERDSEMA, HENK, 1995. *Broedvogels en beheer. Het gebruik van broedvogelgegevens in het beheer van bos- en natuurterreinen*. SOVON-onderzoeksrapport 1995/04. Staatsbosbeheerrapport 1995-1.

SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND, 2002. *Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. – Nederlandse Fauna 5.* Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

TWISK, P., A. VAN DIEPENBEEK & J.P. BEKKER, 2009. *Veldgids Europese zoogdieren*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

UCHELEN, E. VAN. 2021. *Bunzing, hermelijn en wezel. Kleine roofdieren*. KNNV uitgeverij, Zeist.

VLEERMUISVAKBERAAD NETWERK GROENE BUREAUS, ZOOGDIERVERENIGING, 2021. *Vleermuisprotocol 2021*, januari 2021. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.

WESTRA EN R.S.M. KUITERS, S.A. 2018. *Beheerwijzer, Landschappelijke maatregelen voor kleine marterachtigen*. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

WISMEIJER, H., 2002. *Zoogdieren van Europa.* ANWB bv/ TIRION Uitgevers bv, Baarn.

11 Bijlagen

Bijlage 1 **Kaart uitgezette materialen t.b.v. onderzoek naar marterachtigen**

Waarneming Kerkuil en Ransuil

Bijlage 2 **Tabel waarnemingen cameravallen**

Bijlage 3 **Tabel waarnemingen struikrovers**

Bijlage 4 **Verspreidingskaart Steenmarter**

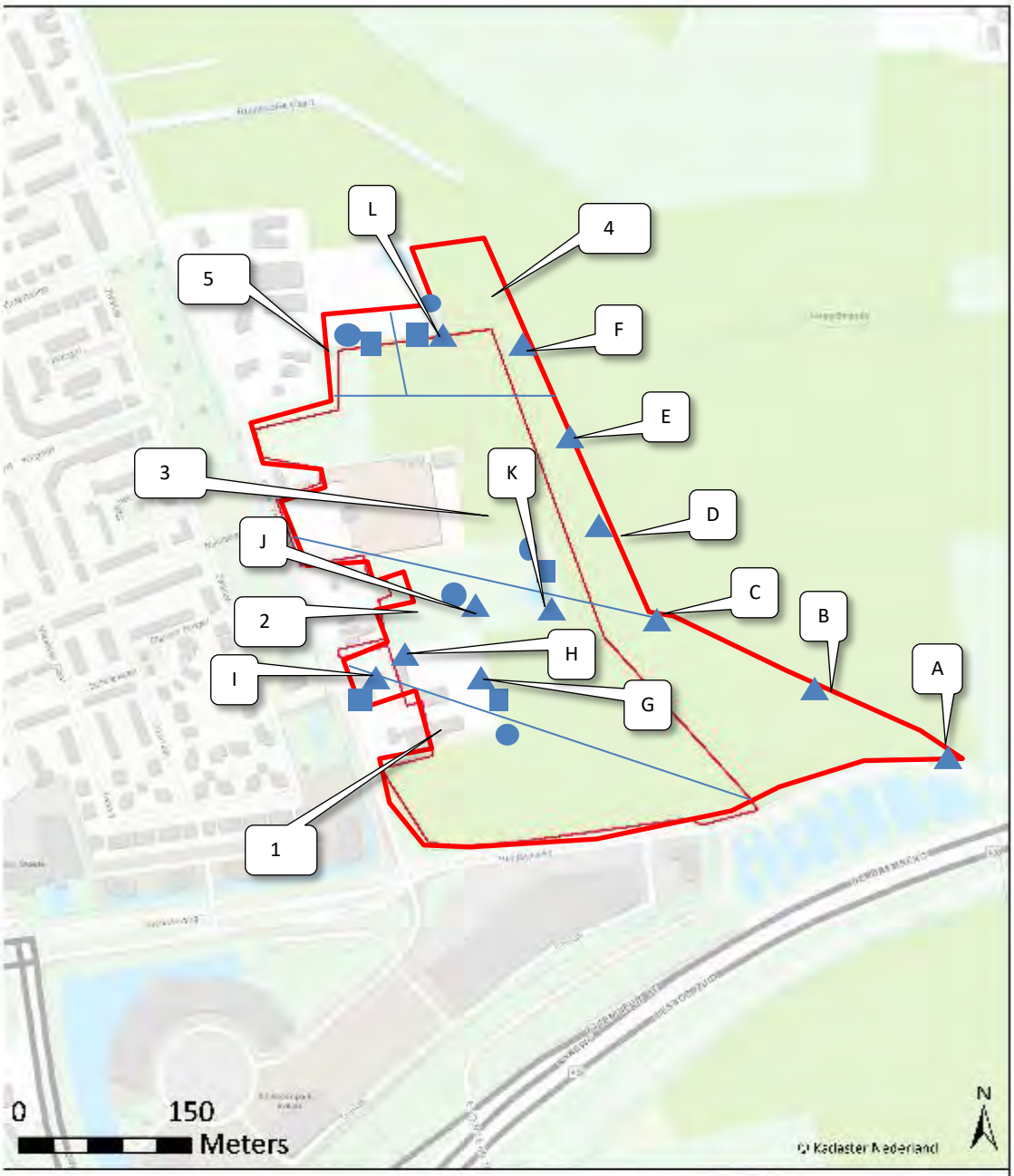
Bijlage 5 **Verspreidingskaart Bunzing**

Bijlage 6 **Verspreidingskaart Eekhoorn**

Bijlage 7 **Verspreidingskaarten vleermuizen**

Bijlage 8 **Huidige natuurwetgeving**

Bijlage 1 Kaart uitgezette materialen t.b.v. onderzoek naar marterachtigen

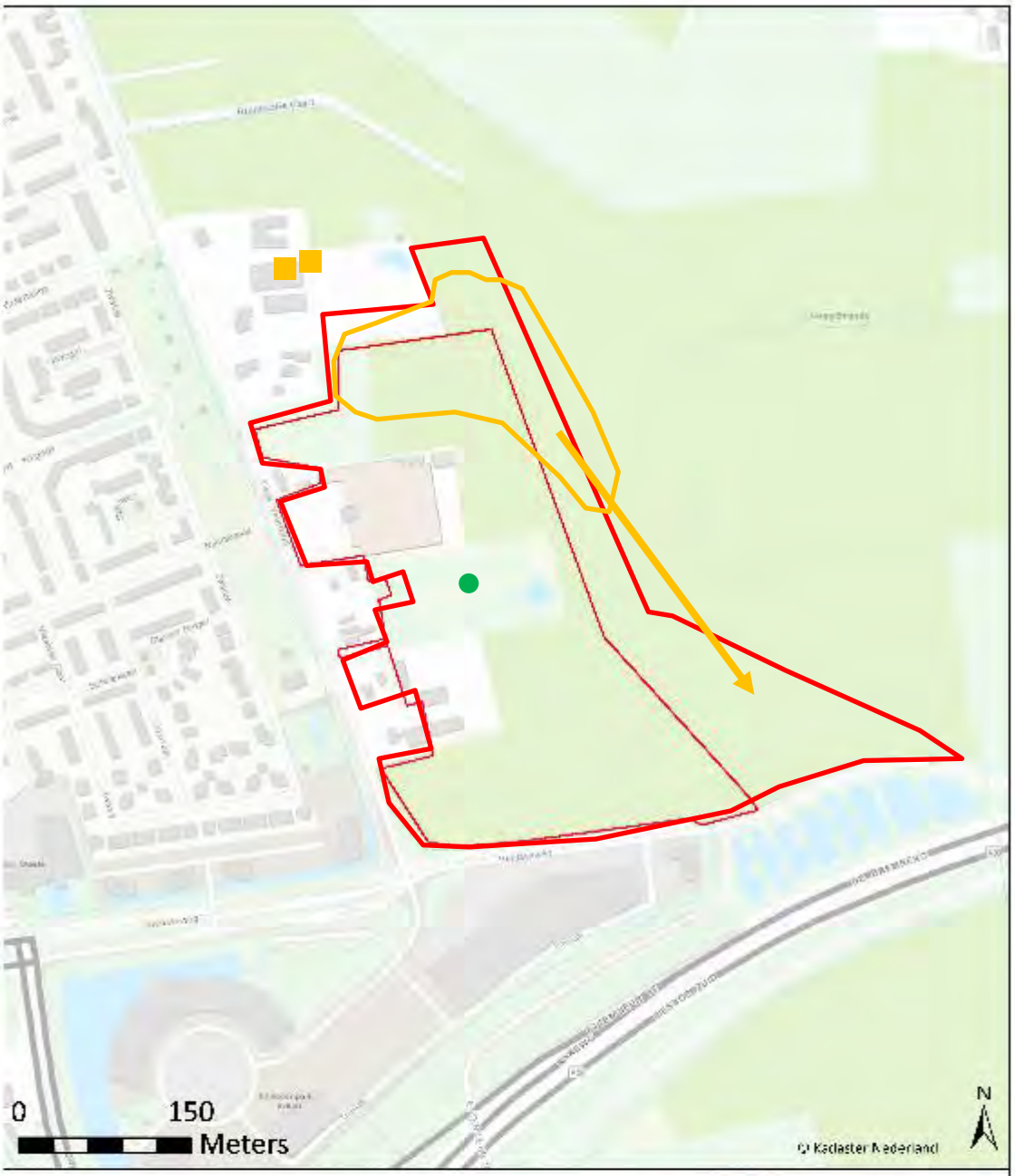

Legenda

- Cameraval
- Struikrover
- Sporenbuis

(de nummers zijn de nummers van Struikrovers en cameravallen)
(de cijfers betreft de naamgeving van de sporenbuizen)

Bijlage 2 Waarneming Kerkuil en Ransuil

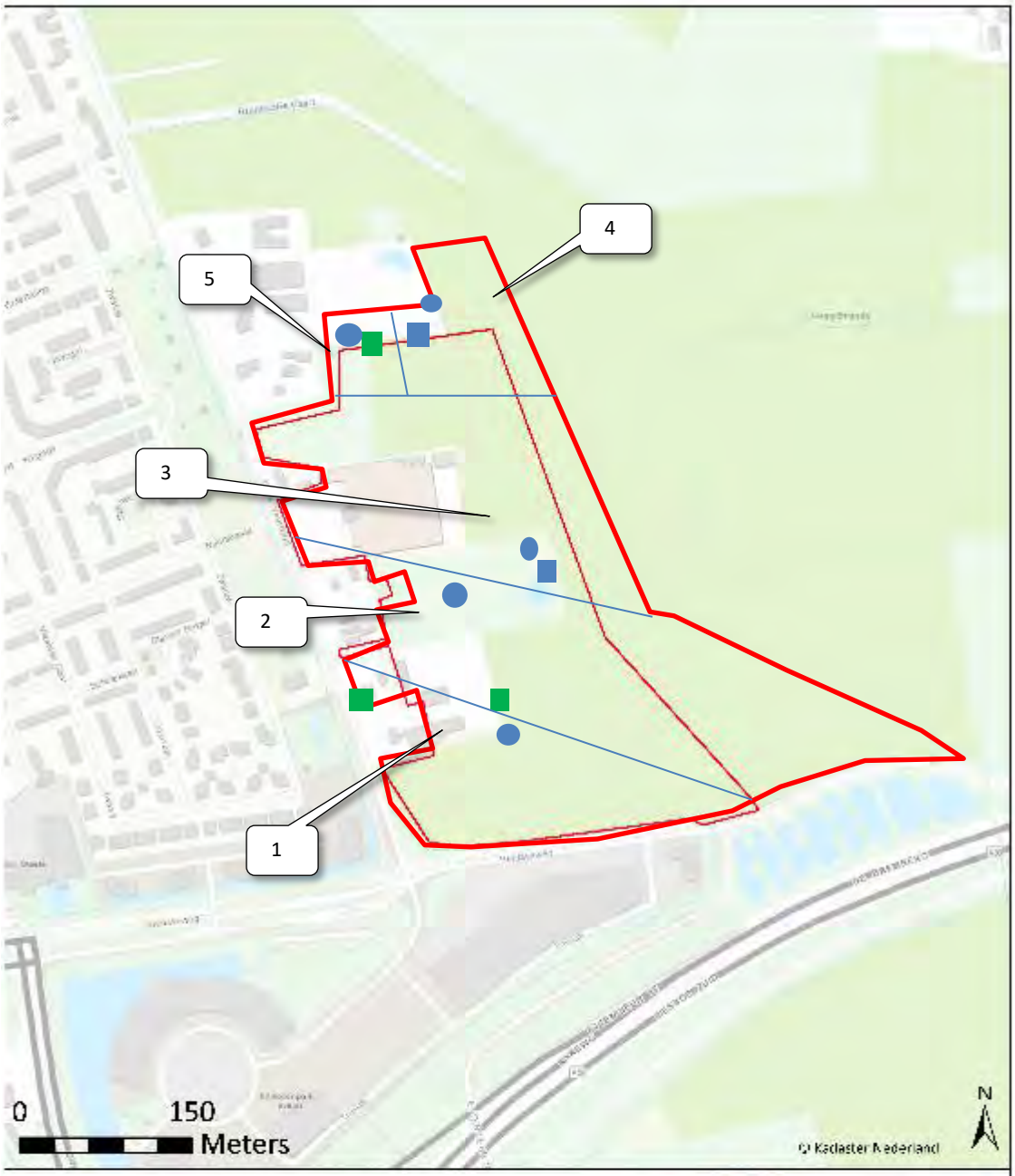
Bijlage 3 Tabel waarnemingen cameravallen

	Camera 1	Camera 2	Camera 3	Camera 4	Camera 5
Zoogdieren					
Steenmarter	1	1	0	0	14
Eekhoorn	0	0	0	0	5
(Bos)muis	2	1	136	155	8
Vos	0	0	522	218	131
Spitsmuis spec.	154	0	0	0	0
Konijn	0	0	104	0	0
Egel	1	7	182	63	234
Bruine rat	0	0	0	0	0
Bunzing	2	1	2	3	3
Marter onb.	0	0	0	0	3
Vogels					
Roodborst	46	0	34	142	4
Koolmees	0	0	0	31	0
Heggenmus	0	0	0	0	0
Winterkoning	0	0	0	0	0
Zwarte Kraai	0	0	0	0	0
Ekster	0	0	0	0	0
Zanglijster	54	3	174	97	20
Gaai	0	11	11	12	1
Merel	456	0	70	15	15
Houtduif	0	0	21	0	48
Grote bonte specht	0	0	0	3	0
Gekraagde roodstaart	0	0	0	1	0
Koperwiek	0	0	7	0	0
Kauw	0	0	0	0	2
Zangvogel onb.	1	0	0	0	0
Vogel onb.	10	0	4	3	1
Overig					
Huiskat	947	98	238	288	1415
Hond	0	0	0	0	0

Bijlage 4 Tabel waarnemingen struikrovers

	Struikrover 1	Struikrover 2	Struikrover 3	Struikrover 4	Struikrover 5
Zoogdieren					
Steenmarter	0	0	0	0	0
Eekhoorn	0	0	0	0	0
(Bos)muis	378	19	184	1463	127
Vos	0	22	1	0	464
Spitsmuis spec.	919	0	0	53	2
Konijn	0	0	0	0	0
Egel	14	0	7	123	617
Bruine rat	0	0	0	7	0
Bunzing	0	0	0	0	0
Marter onb.	0	0	0	0	0
Vogels					
Roodborst	19	0	6	48	40
Koolmees	9	0	7	28	26
Heggenmus	1	0	0	0	0
Winterkoning	0	0	0	0	0
Zwarte Kraai	0	0	0	0	0
Ekster	0	0	0	0	0
Zanglijster	10	0	0	185	255
Gaai	2	5	0	0	17
Merel	0	0	5	36	0
Houtduif	0	0	0	0	0
Grote bonte specht	0	0	0	0	6
Gekraagde roodstaart	0	0	0	0	0
Koperwiek	0	0	0	0	0
Kauw	0	0	0	0	0
Zangvogel onb.	0	0	0	0	0
Vogel onb.	0	0	2	46	0
Overig					
Huiskat	691	834	3	793	1969
Hond	0	1	0	1	0

Bijlage 5 Verspreidingskaart Steenmarter

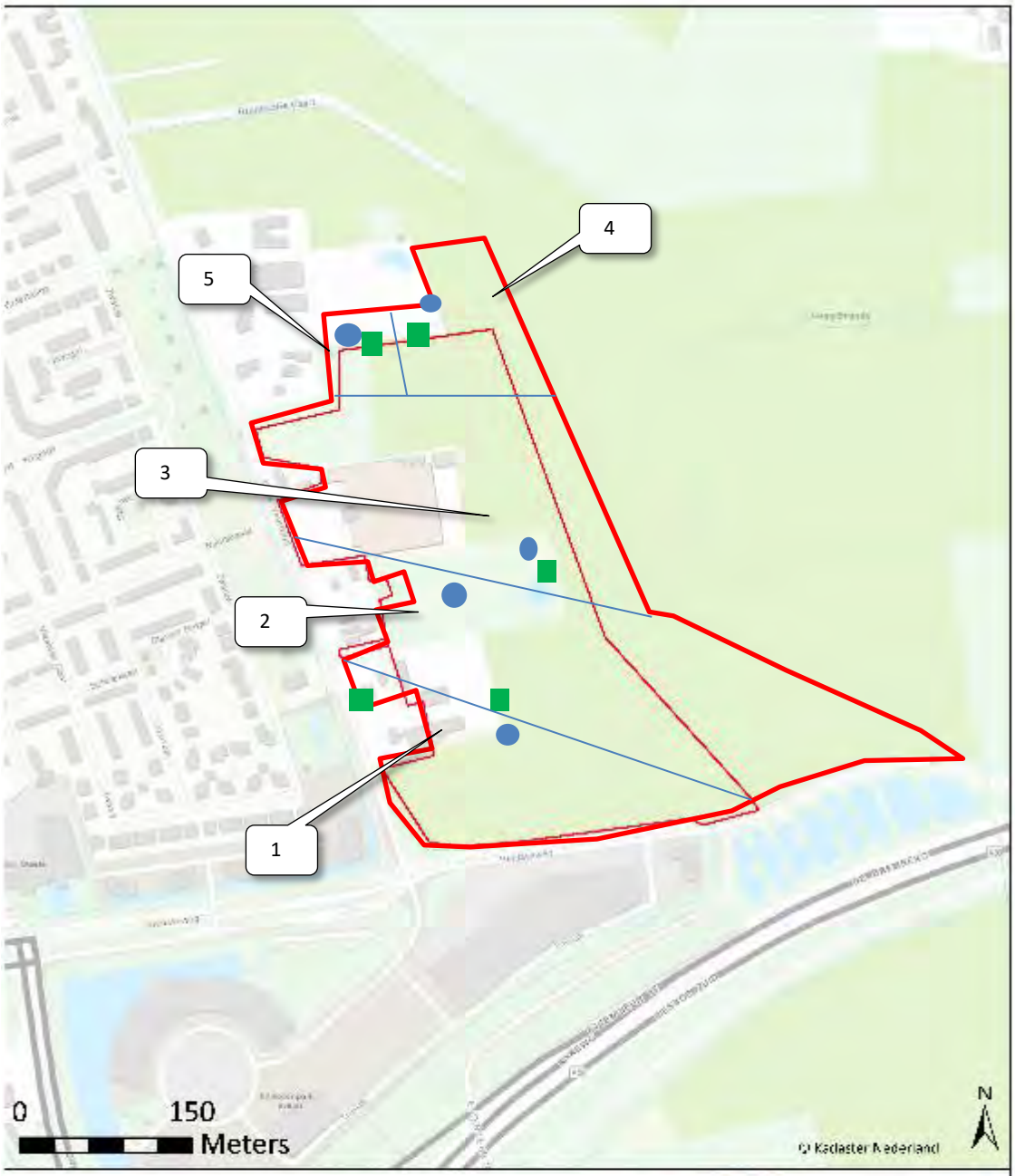

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Legenda

- Cameraval (blauw zonder waarneming, groen met waarneming)
- Struikrover (blauw zonder waarneming)

Bijlage 6 Verspreidingskaart Bunzing

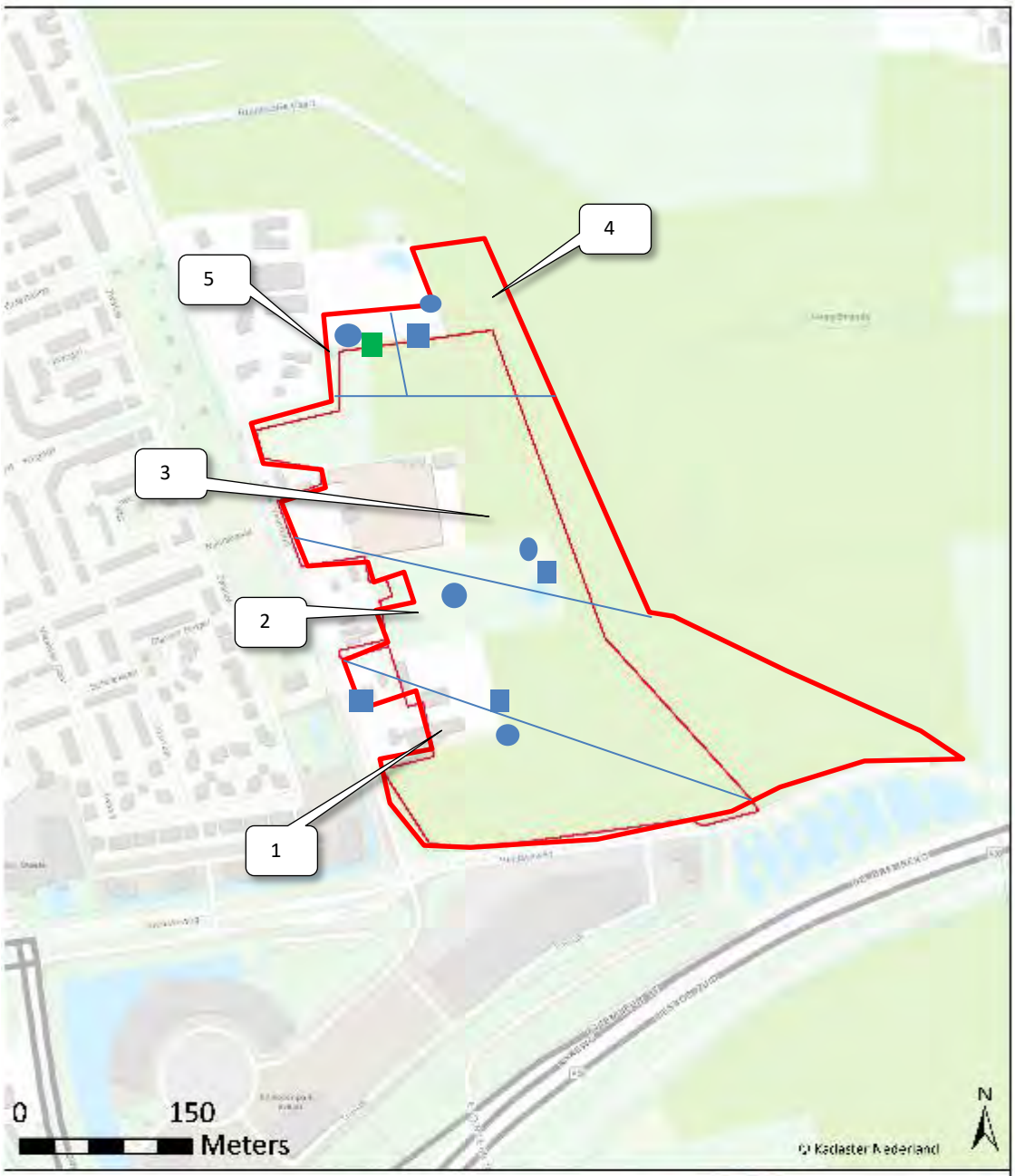

Van der Goes en Groot

Legenda

- Cameraval (blauw zonder waarneming, groen met waarneming)
- Struikrover (blauw zonder waarneming)

Bijlage 7 Verspreidingskaart Eekhoorn

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Legenda

- Cameraval (blauw zonder waarneming, groen met waarneming)
- Struikrover (blauw zonder waarneming)

Bijlage 8 Verspreidingskaarten vleermuizen

Bijlage 9 Huidige natuurwetgeving

Bijlage 9.1 Omgevingswet (Ow)

De Omgevingswet (Ow) is het nationale wettelijke kader waarin onder andere de Wet natuurbescherming (Wnb) is opgenomen. De Wnb op haar beurt is het nationale wettelijke kader waarin de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet destijds zijn samengevoegd.

De Ow bundelt alle wetten die gaan over regels met betrekking tot activiteiten in de fysieke leefomgeving, zoals bouw, infrastructuur, natuur, milieu, lucht, water, bodem en cultureel erfgoed.

In de Ow is zowel de soortbescherming van wilde flora en fauna geregeld als de gebiedsbescherming, die veelal voortkomt uit bepalingen van de Europese Habitatrichtlijn (HRL) en Vogelrichtlijn (VRL). De basisregels zoals de doelen van de wet, de algemene zorgplicht, regels van zogenaamde kerninstrumenten, vergunningplicht, verantwoordelijkheden en taken van bevoegde gezagen, bevoegdheidsverdeling en overige instructieregels, staan allemaal in de Ow.

De doelstellingen van de Ow baseren zich op de erkenning van de intrinsieke waarde van de natuur. Vanwege deze intrinsieke waarde is de wet gericht op het in stand houden en bereiken van een gezonde en veilige fysieke leefomgeving en een hoge omgevingskwaliteit. Een andere doelstelling van de Ow is het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkeling van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften.

De provincies zijn, op enkele uitzonderingen na, het bevoegd gezag van de wet. De provincies organiseren de vergunningsverlening en handhaving.

Het stelsel Ow bestaat uit een algemene wettekst (de Ow zelf) dat per procesonderdeel nader is uitgewerkt in Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's), zogenaamde uitvoeringswetten, en de Omgevingsregeling.

Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's)
In het stelsel Ow staat de regelgeving uitgewerkt in vier algemene maatregelen van bestuur (AMvB's). Deze zijn:

- Besluit activiteiten leefomgeving (Bal); hierin staan de algemene regels voor Natura 2000- en flora- en fauna-activiteiten waaronder de vergunningplicht (voor overheden en initiatiefnemers) en de regels voor de aanwijzing van vergunningsvrije gevallen en mogelijkheden voor maatwerk.
- Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl); hierin staat de uitwerking van algemene regels voor bouwwerken die rechtstreeks werken,

eveneens voor initiatiefnemers en overheden. Het Bbl is de vervanger van het Bouwbesluit.

- Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) bevat de uitwerking van normen en instructieregels voor bestuursorganen, waaronder de kaders voor vergunningverlening, zoals beoordelingsregels.
- Omgevingsbesluit (Ob); hierin staan regels voor initiatiefnemers en bestuursorganen, onder meer met betrekking tot bevoegdheden, totstandkomingsprocedures en handhavingsbepalingen.

De Omgevingsregeling (Or) bestaat naast de AMvB's voor de uitwerking van de administratieve en technische regels. Het invoeringsbesluit regelt het overgangsrecht, wijzigingen in bestaande besluiten en aanpassingen van de AMvB's.

Bijlage 9.1.1 Zorgplicht

Algemene zorgplicht

De algemene zorgplicht in de Ow is een brede zorgplicht en geldt voor de gehele fysieke leefomgeving (afdeling 1.3 Ow & art. 1.6 en 1.7). 'Een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn activiteit of het nalaten ervan nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving, is verplicht om deze gevolgen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken dan wel de activiteit achterwege te laten.' De algemene zorgplicht is in principe altijd van toepassing, tenzij een specifieke zorgplicht (art. 1.8 Ow en art. 11.6 Bal) is opgenomen voor een bepaalde activiteit in de Ow.

Specifieke zorgplicht flora en fauna

De specifieke zorgplicht staat uitgewerkt in het Bal (art. 11.6) en onder diverse artikelen in het Bbl. De specifieke zorgplicht kent een andere reikwijdte dan de algemene zorgplicht. Alle activiteiten die door het verrichten, of juist nalaten hiervan, negatieve gevolgen kunnen hebben op de fysieke leefomgeving zijn verboden volgens de Ow (art. 1.7a, zie ook art. 11.27 Bal). De activiteiten waar het hier over gaat zijn nader begrensd, ook ter uitvoering van de richtlijn milieustrafrecht (art. 1.3 Ob). Hierin staat onder andere het verbod op het in lucht, bodem of water brengen van trillingen, geluid, stoffen of warmte die gevolgen voor natuur of landschappen kunnen hebben. Ook staat hierin het verbod om beschermde natuur of landschappen te verwaarlozen met aanzienlijke gevolgen.

De specifieke zorgplicht is van toepassing wanneer er aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van specifieke soorten, welke van nature in Nederland voorkomen, die kwetsbaar of bedreigd zijn en vallen onder de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, nationaal beschermde soorten en soorten die opgenomen zijn op de (nationale) Rode lijsten. Ook natuurlijke habitats of belangrijke leefgebieden van deze soorten vallen onder de specifieke zorgplicht.

Als deze aanwijzingen er zijn, moet worden vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor deze soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rust- of groeiplaatsen en hun eieren.

Zijn nadelige gevolgen niet uit te sluiten, dan wordt gevraagd om na te gaan welke nadelige gevolgen kunnen optreden en passende preventieve maatregelen te nemen, de activiteit te staken, of, als dat niet kan, passende herstelmaatregelen te nemen.

Mochten de zorgplichtbepalingen niet helder genoeg zijn, dan staat het aan bevoegd gezag vrij om middels maatwerkregels (art. 11.29 Bal) of maatwerkvoorschriften (art. 11.31 Bal) deze te verduidelijken. Bijvoorbeeld door het opnemen van regels in een provinciale Omgevingsverordening of het stellen van een maatwerkvoorschrift of vergunningsvoorschrift.

Bijlage 9.2 Soortbescherming

Onder de Ow geldt een algemeen verbod om zonder omgevings-vergunning bepaalde activiteiten te mogen verrichten (§ 5.1.1 Ow), waaronder een flora- en fauna-activiteit, tenzij anders geregeld in een omgevingsplan, waterschapsverordening, omgevingsverordening of ministeriële regeling.

Bijlage 9.2.1 Categorieën soortbescherming

Onder de Ow worden bepaalde planten en dieren beschermd. Er zijn vier categorieën met beschermde soorten. Twee categorieën bevatten de soorten die Europees zijn beschermd onder de Habitatrichtlijn (Hrl) en soorten genoemd in de Vogelrichtlijn (Vrl). Naast deze Europees beschermde soorten is een extra categorie soorten toegevoegd, de ‘andere soorten’. Deze soorten zijn op nationaal niveau beschermd.

Per provincie geldt daarnaast een vierde categorie, de ‘vrijgestelde soorten’ (art. 3.11). Alleen soorten uit de derde categorie kunnen worden vrijgesteld. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van vergunningsplicht bij schadelijke handelingen (zie Bijlage 9.2.2), bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig beheer. De lijst van vrijgestelde soorten kan per provincie variëren en is te vinden in Tabel 8.

Tabel 8.
Vrijgestelde soorten per provincie (Rood niet vrijgesteld).

	DR	FL	FR	GL	GR	L	NB	NH	OV	UT	ZH	ZL
Zoogdieren												
Aardmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bosmuis*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bunzing	+		+		+	+				+	+	
Dwergmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Dwergspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Eekhoorn						+[1]						
Egel	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+
Gewone bosspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Haas	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Hermelijn	+		+		+	+				+	+	
Huisspitsmuis*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Konijn	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Ondergrondse woelmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Ree	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Rosse woelmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Steenmarter						+[2]						
Tweekleurige bosspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Veldmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Vos	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Wezel	+		+		+	+				+	+	
Wild zwijn							+					
Woelrat	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Amfibieën en reptielen												
Bruine Kikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Gewone pad	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Hazelworm						+[3]						
Kleine watersalamander	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Levendbarende hagedis						+[4]						
Meerkikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bastaardkikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

*: algemene vrijstelling wanneer soorten zich in/op gebouwen en bijhorende erven bevinden

+[1]:geldt in de periode maart-april en juli t/m november

+[2]:geldt in de periode 15 augustus t/m februari

+[3]:geldt in de periode juli t/m september

+[4]:geldt in de periode 15 augustus t/m 15 oktober

Bijlage 9.2.2 Schadelijke handelingen

De Ow bepaalt dat de volgende zaken verboden zijn (zie art. 3.1, 3.5 en 3.10):

- Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende dieren genoemd in de Habitatrichtlijn, vogels genoemd in de Vogelrichtlijn en aangewezen 'andere soorten' opzettelijk te doden of te vangen.[1]
- Het is verboden dieren genoemd in de Habitatrichtlijn opzettelijk te verstoren.
- Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van hierboven genoemde soorten te vernielen of te beschadigen of nesten of eieren van vogels weg te nemen.
- Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste punt opzettelijk te verstoren als deze verstoring van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
- Het is verboden planten van soorten genoemd in de Habitatrichtlijn (bijlage IV, Bijlage 1 Verdrag van Bern) of als 'andere soorten' (Bijlage B bij de wet) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Omgevingsvergunning
Daarnaast geldt er een algemeen verbod om zonder omgevingsvergunning bepaalde activiteiten te mogen verrichten (§ 5.1.1 Ow), waaronder een flora- en fauna-activiteit of een Natura 2000-activiteit (zie Bijlage 9.3.1), tenzij anders geregeld in een omgevingsplan, waterschapsverordening, omgevingsverordening of ministeriële regeling.

Indien geen vrijstelling geldt van de vergunningplicht, dient een omgevingsvergunning te worden aangevraagd. Onderscheid wordt gemaakt in een enkelvoudige vergunningsaanvraag (voor één activiteit) en meervoudige aanvraag (voor meer dan één activiteit), in verband met een verschil in procedure. Een meervoudige aanvraag is van toepassing als sprake is van bijvoorbeeld een flora- en fauna-activiteit én een Natura 2000-activiteit.

De initiatiefnemer kan zelf kiezen tussen los of gelijktijdig aanvragen (art. 5.7 Ow). Er is geen eis met betrekking tot een gelijktijdige aanvraag van onlosmakelijke activiteiten. Het bevoegd gezag heeft evenwel de verplichting om de aanvrager te informeren over andere vergunningplichtige activiteiten, voor zover in te schatten door het bevoegd gezag.

[1] *Het betreft soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, soorten genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn in hun natuurlijke verspreidingsgebied. Alsmede andere soorten, genoemd in bijlage, onderdeel A, bij de wet.*

Bijlage 9.2.3 Vergunningsmogelijkheid

Ruimtelijke ontwikkeling en (her)inrichting zoals realisatie, sloop of renovatie van bebouwing, kappen van bomen, dempen van wateren of schonen van sloten, kan beschadiging of vernieling tot gevolg hebben van de voortplantings- en rustplaatsen van de in het gebied voorkomende (beschermde) soorten. Dit hangt af van de fysieke uitvoering daarvan en de periode waarin het project plaatsvindt. In bepaalde gevallen moet dan vergunning voor de Ow verkregen worden.

Als beschermde soorten (zie Bijlage 9.2.1) voorkomen die niet zijn vrijgesteld én sprake is van mogelijke schadelijke handelingen (zie Bijlage 9.2.2), dan is een omgevingsvergunning vereist, of moet, indien mogelijk, conform artikel 3.31 gewerkt worden met een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode.

De vraag of vergunning kan worden verleend zal worden beoordeeld door het bevoegde gezag (veelal de provincie waarin het plangebied is gelegen). Belangrijk daarbij is de vraag in hoeverre schade optreedt, of de gunstige staat van instandhouding van de betrokken soort(en) in gevaar komt en of er bevredigende alternatieven voorhanden zijn voor de ingreep of de locatie daarvan.

Bijlage 9.2.4 Wettelijk belang

Per categorie is het bij het al dan niet verkrijgen van een vergunning belangrijk wat het belang is van het uit te voeren plan en de te verkrijgen vergunning. Als schade niet te voorkomen is, dan dient één van de onderstaande wettelijke belangen van toepassing te zijn:

Soorten van de Vogelrichtlijn

- In het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
- In het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.
- Ter bescherming van flora en fauna.

Soorten van de Habitatrichtlijn

- In het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.
- Ter bescherming van flora en fauna.

Andere soorten

- In het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

- ♣ In het kader van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting van gebieden en het toekomstig gebruik daarvan.
- ♣ Ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen.
- ♣ Ter bescherming van flora en fauna.

Bijlage 9.2.5 Broedvogels

Voor broedvogels wordt in principe geen vergunning verleend. Als men verstorende activiteiten buiten het broedseizoen laat plaatsvinden worden de vogels geacht te kunnen uitwijken, treedt geen schade op en is geen vergunning noodzakelijk.

Alleen vogelnesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn vallen onder de definitie van ‘vaste rust- of verblijfplaatsen’ en zijn daarom jaarrond beschermd. Er zijn vier verschillende categorieën ‘broedvogels met jaarrond beschermde nesten’, categorie 1 t/m 4, zie kader volgende pagina.

De lijst met vogelsoorten waarvan de nesten gedurende het hele jaar zijn beschermd is in 2009 aangepast (zie kader). In de provincies Flevoland, Limburg en Overijssel zijn de lijsten recent aangepast. Soorten kunnen in deze provincies in andere categorieën vallen, of er zijn extra soorten toegevoegd aan de lijsten van deze provincies.

Voor soorten met jaarrond beschermde nesten kan soms, meestal alleen buiten het broedseizoen, wél een vergunning worden aangevraagd. Een ‘omgevingscheck’ is dan vereist. Een deskundige moet in dat geval vaststellen of de desbetreffende soort zelfstandig een vervangend nest kan vinden in de omgeving, of dat met verzachtende en/of compenserende maatregelen de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rustplaats gegarandeerd kan worden. Om zeker te zijn dat geplande of genomen maatregelen hiertoe voldoende zijn, moeten deze middels een vergunningsaanvraag worden voorgelegd aan de provincie.

Als de gunstig staat van instandhouding niet in gevaar komt, kan de aanvraag (positief) worden afgewezen. Het is uiteraard essentieel dat de (aan de provincie) voorgestelde maatregelen ook daadwerkelijk worden genomen.

Let op! Bij de bescherming van een jaarrond beschermd nest of verblijf kan het zijn dat zowel de verblijfplaats als de (directe) omgeving die nodig is voor het succesvol functioneren daarvan moet worden betrokken.

Kader: De algemeen geldende lijst van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten en bijbehorende categorie. Deze lijst geldt in de meeste provincies waaronder Noord- en Zuid-Holland. Per provincie kunnen de categorieën verschillen, of zijn soms extra soorten aan de lijst toegevoegd.

Soort	Categorie	Toelichting codes
Boomvalk	4	Vogelsoorten waarvan de nesten in
Buizerd	4	principe jaarrond zijn beschermd met
Gierzwaluw	2	beschermingscategorie:
Grote gele kwikstaart	3	
Havik	4	**1** = soorten die ook buiten het
Huismus	2	broedseizoen het nest gebruiken als vaste
Kerkuil	3	rust- of verblijfplaats,
Oehoe	3	**2** = koloniebroeders die elk broedseizoen
Ooievaar	3	op dezelfde plaats broeden en die daarin
Ransuil	4	zeer honkvast zijn of afhankelijk van
Roek	2	bebouwing of biotoop,
Slechtvalk	3	**3** = soorten die elk jaar op dezelfde plaats
Sperwer	4	broeden en die daarin zeer honkvast zijn of
Steenuil	1	afhankelijk van bebouwing,
Wespendief	4	**4** = soorten die niet of nauwelijks zelf in
Zwarte wouw	4	staat zijn een nest te maken.

Categorie 5-soorten

Er is nog een categorie met ‘bijzondere’ vogelsoorten (Categorie 5). Deze soorten keren (zoals ook soorten met jaarrond beschermde nesten) weliswaar vaak terug naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar beschikken over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Van deze soorten zijn de verblijfplaatsen alleen dan beschermd als ‘zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen’. Ook deze lijst kan per provincie verschillen, zie het kader hieronder voor soorten die in de meeste gevallen in deze categorie vallen.

Kader: Enkele vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten in categorie 5. Per provincie kan het beschermingsniveau verschillen. Sommige soorten vallen alleen onder categorie 5 in bepaalde provincies.

Blauwe reiger	Koolmees
Boerenzwaluw	Kortsnavelboomkruiper
Bonte vliegenvanger	Middelste bonte specht
Boomklever	Oeverzwaluw
Boomkruiper	Pimpelmees
Bosuil	Raaf
Brilduiker	Ringmus
Draaihals	Ruigpootuil
Eidereend	Spreeuw
Ekster	Tapuit
Gekraagde roodstaart	Torenvalk
Glanskop	Tureluur
Grauwe vliegenvanger	Veldleeuwerik
Groene specht	Wulp
Grote bonte specht	Zeearend
Grutto	Zomertortel
Hop	Zwarte kraai
Huiszwaluw	Zwarte mees
IJsvogel	Zwarte roodstaart
Kleine bonte specht	Zwarte specht
Kleine vliegenvanger	

Bijlage 9.2.6 Gedragscodes

Indien men in het bezit is van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode, hoeft bij werkzaamheden in het kader van natuurbeheer, van bestendig beheer of onderhoud, van bestendig gebruik en van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting voor Vogelsoorten (art. 3.1), Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) en andere soorten (art. 3.10) geen vergunning te worden aangevraagd, mits aantoonbaar wordt gewerkt met deze gedragscode (art. 3.31). De bewijslast dat correct is en wordt gehandeld volgens de gevolgde gedragscode ligt bij de initiatiefnemer.

Het is ook mogelijk te werken conform een dergelijke goedgekeurde gedragscode zonder deze zelf te hebben opgesteld. De relevante soorten dienen dan wel in de gebruikte gedragscode te worden behandeld.

Bijlage 9.2.7 Flora- en fauna-activiteit

Een ‘flora- en fauna-activiteit’ is een ‘activiteit met mogelijke nadelige gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten’ (art 1.1 Ow). Er is sprake van een ‘flora- en fauna-activiteit’ wanneer sprake is van mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levend dieren of planten, ongeacht of deze soorten beschermd zijn krachtens de Ow. Deze regel geldt dus niet voor soorten die buiten het natuurlijk verspreidingsgebied voorkomen of exoten, tenzij specifiek vermeld.

Wanneer sprake is van een flora- en fauna-activiteit, dient rekening te worden gehouden met de specifieke zorgplicht (zie Bijlage 9.1.1).

Daarnaast zijn Huismuis, Bosmuis, Veldmuis, Bruine rat, Huisspitsmuis en Mol buiten beschermde gebieden in alle gevallen vrijgesteld van de genoemde verboden (art. 3.10).

Bijlage 9.3 Gebiedsbescherming

De gebiedsbescherming in de Ow bestaat uit een beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden, regels voor de aanwijzing en bescherming van het Natuurnetwerk Nederland en bijzondere natuurgebieden en landschappen.

Onder de Ow geldt een algemeen verbod om zonder omgevingsvergunning bepaalde activiteiten te mogen verrichten (§ 5.1.1 Ow), waaronder een Natura 2000-activiteit, tenzij anders geregeld in een omgevingsplan, waterschapsverordening, omgevingsverordening of ministeriële regeling.

Een Natura 2000-activiteit is een activiteit waarbij kans is op een significant gevolg voor een Natura 2000-gebied en is daarmee vergunningplichtig.

Bijlage 9.3.1 Natura 2000

Nederland en andere EU-lidstaten hebben in overleg met de Europese Commissie speciale beschermingszones aangewezen, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Een overzicht van Natura 2000-gebieden is te vinden op:

https://www.natura2000.nl/

Voortoets
Wanneer plannen bestaan een project in of rond een Natura 2000-gebied uit te voeren, neemt de initiatiefnemer contact op met het bevoegde gezag. In principe is dit Gedeputeerde Staten van de Provincie waarin een gebied (grotendeels) ligt.

Indien negatieve effecten van een project niet kunnen worden uitgesloten, dient een toetsing te worden uitgevoerd. Als uit deze Voortoets blijkt dat een plan (mogelijk) significante negatieve gevolgen heeft, vindt de vergunningaanvraag plaats via een 'passende beoordeling'. Daarbij moeten ook cumulatieve effecten zijn meegenomen.

Alleen als uit de passende beoordeling met zekerheid blijkt dat geen significante gevolgen zullen optreden, of als het gaat om activiteiten met een groot openbaar belang en waarvoor geen alternatieven zijn, wordt vergunning verleend. Als uit de 'Voortoets' blijkt dat een activiteit negatieve gevolgen kan hebben die niet significant zijn, beoordeelt het bevoegd gezag of deze negatieve gevolgen in het licht van de instandhoudings-doelstellingen aanvaardbaar zijn.

Externe werking
Belangrijk bij de bepalingen rond Natura 2000-gebieden is de 'externe werking'. Dit betekent dat ook projecten buiten het Natura 2000- netwerk met mogelijk negatieve gevolgen binnen het netwerk, getoetst moeten worden aan doelen van betrokken gebied of gebieden. Een bijzondere vorm van externe werking is de (extra) uitstoot van stikstof door een project die kan neerslaan binnen Natura 2000-gebieden en daar voor schade kan zorgen. Aangetoond moet worden dat geen negatieve gevolgen mogelijk kunnen zijn op Natura 2000-gebieden.

Specifieke zorgplicht Natura 2000
In de Ow is een specifieke zorgplicht opgenomen voor Natura 2000-gebieden en bijzondere nationaal natuurgebieden (art. 11.6 Bal). Iedereen die activiteiten uitvoert die verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kunnen hebben, moet nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken (art. 11.6, 1e lid Bal).

Ook moet worden nagegaan of nadelige gevolgen op voorhand op grond van objectieve gegevens verslechterende of significant

verstorende gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen kunnen worden uitgesloten. Als nadelige gevolgen niet te voorkomen zijn, dan moeten passende preventieve maatregelen genomen worden (art. 11.6, 2e lid onder d). Wanneer dit niet mogelijk is dienen passende herstelmaatregelen getroffen worden (art. 11.6, 2e lid onder f). Daarnaast verplicht de zorgplicht ook dat de effectiviteit van deze maatregelen worden gemonitord. De specifieke zorgplicht geldt altijd, dus voor Natura 2000-activiteiten, maar ook voor activiteiten die conform een Natura 2000-beheerplan worden uitgevoerd of activiteiten die géén kans hebben op een significant gevolg.

Bijlage 9.3.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Aanwijzing en begrenzing
De aanwijzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is geregeld in de Omgevingsverordening, conform art. 2.44, lid 4 Ow en art. 7.6, 1e lid Bkl. De instructieregels voor de aanwijzing, begrenzing en de reikwijdte van het NNN zijn opgenomen in artikel 7.5 en artikel 7.6 Bkl. In de Omgevingsverordening zijn (instructie)regels gesteld voor Omgevingsplannen van gemeenten en projectbesluiten (art. 7.8, 1e lid Bkl). Deze regels zijn gesteld in het belang van de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN.

Wezenlijke kenmerken en waarden
De wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN worden vastgesteld per Omgevingsverordening door de provincie (art 7.7 Bkl). In de Omgevingsverordening is daartoe een natuurbeheerplan vastgesteld waar in de regel de bestaande natuurwaarden en het ambitieniveau zijn aangegeven middels natuurbeheertypen. Per provincie kunnen de wezenlijke kenmerken en waarden verschillend zijn gedefinieerd.

Beschermingsregime
Het beschermingsregime voor het NNN is uitgewerkt in art. 7.8, 2e lid Bkl, dat een instructieregel betreft voor uitwerking van het beschermingsregime in de Omgevingsverordeningen van provincies:

In elk geval wordt verzekerd dat de kwaliteit en oppervlakte van het Natuurnetwerk Nederland niet achteruit gaat, dat de samenhang tussen de verschillende gebieden van het netwerk wordt behouden en dat, als binnen het NNN activiteiten worden toegelaten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken of waarden, deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het NNN behouden blijven. Onder de Ow geldt geen strikt ‘nee, tenzij’-principe meer, maar een ‘ja, mits’-principe.

Bijlage 9.3.3 Overige gebiedsbescherming

Provincies kunnen zogeheten bijzondere provinciale natuurgebieden of bijzondere provinciale landschappen aanwijzen (art. 2.44, lid 5 Ow). Een voorbeeld hiervan zijn de 'Bijzonder Provinciale Landschappen' van de Provincie Noord-Holland. De regels met betrekking tot juridische bescherming van deze gebieden zijn gepubliceerd in de provinciale Omgevingsverordening.

Bijlage 9.3.4 Houtopstanden

Anders dan bij beschermde gebieden en soorten kent de Ow geen specifieke term voor een activiteit waarbij een houtopstand wordt gekapt. De regels voor de bescherming van houtopstanden en bomenrijen staan opgenomen in Afdeling 11.3 Bal. Hierin staat dat het vellen van houtopstanden is beschermd door een algemene meldplicht (art. 11.126 Bal) en herplantplicht (art. 11.129 Bal) voor houtopstanden vanaf 10 hectare of bomenrijen bestaande uit meer dan 20 bomen, buiten de zogeheten 'bebouwingscontour houtkap' (art. 11.111, lid 2 Bal).

Bijlage 9.4 Procedure

Als bij aanvang van een project niet uitgesloten is dat beschermde soorten voorkomen of negatieve effecten op beschermde gebieden kunnen optreden, is een ecologische *quickscan* nodig.

Als op grond van deze *quickscan* de aanwezigheid van dergelijke soorten of gevolgen niet zijn uit te sluiten én wordt geconcludeerd dat negatieve effecten kunnen optreden, is vervolgonderzoek noodzakelijk.

Tijdens het vervolgonderzoek wordt het plangebied geïnventariseerd op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. Indien aanwezig worden de gebruiksfuncties van deze soorten in beeld gebracht. Vervolgens wordt opnieuw onderzocht of negatieve gevolgen mogelijk zijn door uitvoering van de plannen.

Bijlage 9.4.1 Omgevingsvergunning Ow

Indien negatieve effecten niet uit te sluiten zijn en er geen alternatieven zijn, is een aanvraag omgevingsvergunning waarschijnlijk aan de orde. Een dergelijke aanvraag dient onder andere vergezeld te gaan van:

- Een activiteitenplan waarin onder meer de locatie, de werkwijze, de te verwachten schade, de te nemen maatregelen, de alternatievenstudie en het wettelijk belang gedetailleerd worden beschreven.

- ♣ Een actuele en volledige inventarisatie naar het voorkomen van beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied. Deze is drie 3 tot 5 jaar geldig.

De overheid heeft een digitale omgeving ingericht voor alle uitgewerkte regels, namelijk het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Alle vergunningsaanvragen met betrekking tot de Ow en het contact hierover lopen via het DSO.

Het bevoegd gezag handhaaft bepalingen uit vergunningen en de eventuele werking van de Ow bij projecten waar geen vergunning voor is aangevraagd. Ook het volgen van gedragscodes wordt gehandhaafd door het bevoegd gezag. Mogelijke sancties zijn geldelijke boetes, strafrechtelijke vervolging en het stilleggen van werkzaamheden.

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Hazenkoog 35A
1822 BS Alkmaar

Bovendijk 35-G
2295 RV Kwintsheul

www.vandergoesengroot.nl